ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 16.7.2021
COM(2021) 572 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Νέα δασική στρατηγική της ΕΕ για το 2030

{SWD(2021) 651 final} - {SWD(2021) 652 final}

1. Εισαγωγή

Τα δάση και οι λοιπές δασικές εκτάσεις[1] καλύπτουν πάνω από το 43,5 %[2] της επιφάνειας της ΕΕ και είναι ζωτικής σημασίας για την υγεία και την ευημερία όλων των Ευρωπαίων. Εξαρτόμαστε από αυτά για τον αέρα που αναπνέουμε και το νερό που πίνουμε και η πλούσια βιοποικιλότητα και το μοναδικό φυσικό τους σύστημα αποτελούν τόπο φιλοξενίας και οικότοπο για τα περισσότερα χερσαία είδη που απαντώνται σε ολόκληρο τον κόσμο[3]. Είναι ένας χώρος που μας βοηθά να συνδεθούμε με τη φύση, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της σωματικής και ψυχικής μας υγείας, είναι δε καίριας σημασίας για τη διατήρηση ζωντανών και ευημερουσών αγροτικών περιοχών.

Τα δάση διαδραματίζουν εδώ και πολύ καιρό εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στην οικονομία και στην κοινωνία μας, δεδομένου ότι συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και αποτελούν πηγή προέλευσης τροφίμων, φαρμάκων, υλικών, καθαρού ύδατος και πολλών άλλων αγαθών. Τα δάση αποτελούν, εδώ και αιώνες, ακμάζουσα πηγή πολιτιστικής κληρονομιάς και κατασκευαστικής τέχνης, παράδοσης και καινοτομίας. Ο ρόλος τους, ωστόσο, όσο σημαντικός και αν ήταν στο παρελθόν, θα είναι ακόμη πιο ουσιώδης για το μέλλον μας. Τα δάση αποτελούν φυσικό σύμμαχο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την καταπολέμησή της και θα διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο στο να καταστεί η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050. Η προστασία των δασικών οικοσυστημάτων μειώνει επίσης τον κίνδυνο ζωονόσων και παγκόσμιων πανδημιών. Ως εκ τούτου, ένα υγιές μέλλον για τους ανθρώπους, τον πλανήτη και την ευημερία εξαρτάται από τη διασφάλιση υγιών, ανθεκτικών δασών με βιοποικιλότητα σε ολόκληρη την Ευρώπη και τον κόσμο.

Παρά την επιτακτική αυτή ανάγκη, τα ευρωπαϊκά δάση υφίστανται αυξανόμενη πίεση, εν μέρει λόγω των φυσικών διεργασιών αλλά και λόγω της αυξημένης ανθρώπινης δραστηριότητας και πιέσεων. Ενώ οι δασικές εκτάσεις έχουν αυξηθεί τις τελευταίες δεκαετίες χάρη στις φυσικές διεργασίες, τη δάσωση, τη βιώσιμη διαχείριση και την ενεργό αποκατάσταση, με αποτέλεσμα αυξητικές τάσεις σε διάφορους τομείς, η κατάσταση διατήρησης των δασών αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά, μεταξύ άλλων στο 27 % της δασικής έκτασης της ΕΕ που προστατεύεται, και η οποία θα πρέπει να είναι η πιο υγιής[4]. Η κλιματική αλλαγή εξακολουθεί να επηρεάζει αρνητικά τα ευρωπαϊκά δάση, ιδίως, αλλά όχι μόνο σε περιοχές με μονογονεϊκές δασοσυστάδες με δένδρα ίδιας ηλικίας. Η κλιματική αλλαγή έφερε επίσης στο φως μη ορατά, παλαιότερα, τρωτά σημεία, τα οποία επιδεινώνουν τις ήδη υφιστάμενες λοιπές καταστροφικές πιέσεις, όπως αυτές που ασκούνται από επιβλαβείς οργανισμούς, από τη ρύπανση και από ασθένειες, και επηρεάζει τους κύκλους δασικών πυρκαγιών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία συνθηκών που θα ευνοήσουν την αύξηση της έκτασης και της έντασης των δασικών πυρκαγιών στην ΕΕ τα

---

1 Sustainable Development in the European Union; Monitoring report on the progress towards the SDGs in an EU context (Βιώσιμη ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση· έκθεση σχετικά με την παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη των ΣΒΑ στο πλαίσιο της ΕΕ), έκδοση 2021 (https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-books/-/KS-03-21-096). Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) ορίζει ως δάσος εκτάσεις άνω των 0,5 εκταρίων, με δένδρα ύψους άνω των 5 μέτρων και συγκόμωση άνω του 10 %, τα οποία δεν χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο για γεωργική ή αστική χρήση γης. Ο FAO ορίζει ως λοιπές δασικές εκτάσεις τις εκτάσεις άνω των 0,5 εκταρίων με συγκόμωση της τάξης του 5-10 % δένδρων που μπορούν να φθάσουν σε ύψος 5 μέτρων επί τόπου· ή συγκόμωση άνω του 10 % όταν περιλαμβάνονται μικρότερα δένδρα, δενδρύλλια και θάμνοι http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf, ή ο ορισμός της EUROSTAT: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Forest.

2 https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/12069644/KS-FK-20-001-EN-N.pdf/a7439b01-671b-80ce-85e4-4d803c44340a?t=1608139005821.

3 Τα δάση περιέχουν 60 000 διαφορετικά είδη δέντρων, το 80 % των αμφίβιων ειδών, το 75 % των ειδών πτηνών και το 68 % των ειδών θηλαστικών παγκοσμίως (http://www.fao.org/3/ca8642en/CA8642EN.pdf).).

4 Με βάση τις εκθέσεις των κρατών μελών (που καλύπτουν την περίοδο 2013-2018) σύμφωνα με το άρθρο 17 της οδηγίας για τους οικοτόπους σχετικά με την κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων που απαριθμούνται στο παράρτημα I της εν λόγω οδηγίας, μόνο το 49 % των δασικών οικοτόπων είναι σε καλή κατάσταση. Οι δασικοί οικότοποι του παραρτήματος I καλύπτουν περίπου το 27 % του συνόλου των δασικών εκτάσεων της ΕΕ.

επόμενα χρόνια[5]. Η απώλεια δενδροκάλυψης επιταχύνθηκε την τελευταία δεκαετία, λόγω ακραίων καιρικών φαινομένων και λόγω της αύξησης της συγκομιδής για διαφορετικούς οικονομικούς σκοπούς[6].

Αυτή η νέα δασική στρατηγική της ΕΕ αποσκοπεί στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και στην απελευθέρωση του δυναμικού των δασών για το μέλλον μας, με πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας, των βέλτιστων διαθέσιμων επιστημονικών στοιχείων και των απαιτήσεων για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Βασίζεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 και αναγνωρίζει τον κεντρικό και πολυλειτουργικό ρόλο των δασών, καθώς και τη συμβολή των δασοκόμων και ολόκληρης της αξιακής αλυσίδας που βασίζεται στα δάση για την επίτευξη μιας βιώσιμης και κλιματικά ουδέτερης οικονομίας έως το 2050, διασφαλίζοντας παράλληλα την αποκατάσταση, την ανθεκτικότητα και την επαρκή προστασία όλων των οικοσυστημάτων. Η παρούσα στρατηγική αντικαθιστά τη δασική στρατηγική της ΕΕ που εγκρίθηκε το 2013[7] και αξιολογήθηκε το 2018[8].

Οι δεσμεύσεις και οι δράσεις που προτείνονται στη στρατηγική θα συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % το 2030, όπως ορίζεται στον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα[9], και ο οποίος θα υλοποιηθεί με τα μέτρα που ορίζονται στη δέσμη προσαρμογής στον στόχο του 55 % (δέσμη «Fit for 55»)[10]. Σύμφωνα με τον νόμο για το κλίμα, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για το 2030 και ο στόχος της κλιματικής ουδετερότητας, τα οικεία θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη δίνουν προτεραιότητα στην ταχεία και προβλέψιμη μείωση των εκπομπών και, ταυτόχρονα, ενισχύουν τις απορροφήσεις από φυσικές καταβόθρες. Οι εκπομπές και απορροφήσεις αερίων του θερμοκηπίου από τα δάση και τα δασικά προϊόντα θα διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην επίτευξη του φιλόδοξου στόχου καθαρής απορρόφησης -310 εκατομμυρίων τόνων ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα για την Ένωση, όπως ορίζεται στην πρόταση για την αναθεώρηση του κανονισμού για τη χρήση της γης, την αλλαγή στη χρήση της γης και τις δασοκομικές δραστηριότητες [11]. Η στρατηγική καθορίζει επίσης το πλαίσιο πολιτικής για την επίτευξη αναπτυσσόμενων, υγιών, ποικιλόμορφων και ανθεκτικών δασών της ΕΕ, τα οποία συμβάλλουν σημαντικά στους φιλόδοξους στόχους μας για τη βιοποικιλότητα, διασφαλίζουν τα μέσα διαβίωσης στις αγροτικές περιοχές και πέραν αυτών και στηρίζουν μια βιώσιμη δασική βιοοικονομία που βασίζεται στις πιο βιώσιμες πρακτικές διαχείρισης των δασών. Η τελευταία βασίζεται σε μια αναγνωρισμένη και διεθνώς αποδεκτή δυναμική έννοια της βιώσιμης διαχείρισης των δασών, η οποία λαμβάνει υπόψη την πολυλειτουργικότητα, την ποικιλία των δασών και τους τρεις αλληλοεξαρτώμενους πυλώνες της βιωσιμότητας.

---

5 Costa, H., de Rigo, D., Liberta, G., Houston Durrant, T., San-Miguel-Ayanz, J. (2020) European wildfire danger and vulnerability in a changing climate: towards integrating risk dimensions. JRC PESETA IV project – Task 19. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6 http://www.fao.org/faostat/en/#data/FO και https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124374.

7 COM(2013) 659 final.

8 COM(2018) 811 τελικό.

9 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1119 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση πλαισίου με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 401/2009 και (ΕΕ) 2018/1999.

10 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Fit for 55»: υλοποίηση του στόχου της ΕΕ για το κλίμα με ορίζοντα το 2030 στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα, COM (2021) 550 final.

11 Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού 2018/841 σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, καθώς και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999, COM(2021) 554 final.

Για να επιτύχουμε αυτήν τη μετάβαση, θα χρειαστούμε μεγαλύτερα, πιο υγιή δάση, με μεγαλύτερη ποικιλομορφία από ό, τι σήμερα, ιδίως για την αποθήκευση και δέσμευση του άνθρακα τη μείωση των επιπτώσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην υγεία του ανθρώπου και την ανάσχεση της απώλειας οικοτόπων και ειδών. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου τα δάση να είναι σε θέση να παρέχουν μέσα βιοπορισμού και να εκπληρώνουν τις κοινωνικοοικονομικές τους λειτουργίες για τις επόμενες δεκαετίες. Για να φτάσουμε εκεί, θα πρέπει να αντιστρέψουμε τις αρνητικές τάσεις, να βελτιώσουμε την παρακολούθηση με σκοπό την καλύτερη καταγραφή της κατάστασης των δασών μας, καθώς και να εντείνουμε τις προσπάθειές μας για την προστασία και την αποκατάσταση της δασικής βιοποικιλότητας, ώστε να διασφαλίσουμε την ανθεκτικότητα των δασών. Είναι εξίσου σημαντικό να διασφαλίσουμε τη διαθεσιμότητα ξυλείας, καθώς και να τονώσουμε τις δασικές οικονομικές δραστηριότητες, εκτός της ξυλείας, ώστε να ώστε να υπάρξει διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών και των θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές.

Δεδομένων των αυξανόμενων και ενίοτε ανταγωνιστικών απαιτήσεων για τα δάση, πρέπει επίσης να διασφαλίσουμε ότι η ποσότητα ξυλείας που χρησιμοποιούμε παραμένει εντός των ορίων βιωσιμότητας[12] και χρησιμοποιείται με τον βέλτιστο τρόπο, σύμφωνα με την αρχή της αλυσιδωτής χρήσης[13] και την προσέγγιση της κυκλικής οικονομίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται όσο το δυνατόν περισσότερο η υποκατάσταση των κυκλικών υλικών και προϊόντων που βασίζονται σε ορυκτά υλικά, έχουν μακρά διάρκεια ζωής και έχουν τη μεγαλύτερη αξία για την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα και την κυκλική οικονομία.

Η δασική στρατηγική της ΕΕ χαράσσεται με την έναρξη της ταχέως επιταχυνόμενης κλιματικής κρίσης και της κρίσης της βιοποικιλότητας. Η επόμενη δεκαετία είναι ζωτικής σημασίας και, ως εκ τούτου, η στρατηγική παρουσιάζει ένα συγκεκριμένο σχέδιο για το 2030, το οποίο συνδυάζει κανονιστικά, οικονομικά και εθελοντικά μέτρα.

Περιλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση της προστασίας και της αποκατάστασης των δασών, την ενίσχυση της βιώσιμης διαχείρισης των δασών και τη βελτίωση της παρακολούθησης και του αποτελεσματικού αποκεντρωμένου σχεδιασμού των δασών στην ΕΕ, με σκοπό τη διασφάλιση ανθεκτικών δασικών οικοσυστημάτων και της δυνατότητας των δασών να εκπληρώσουν τον πολυλειτουργικό τους ρόλο. Για την περαιτέρω στήριξη της βιώσιμης δασικής βιοοικονομίας για ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον, η στρατηγική προτείνει μέτρα για τη δημιουργία και προώθηση καινοτόμων νέων υλικών και προϊόντων για την αντικατάσταση των αντίστοιχων προϊόντων που βασίζονται σε ορυκτά υλικά, καθώς και για την τόνωση της δασικής οικονομίας, εκτός της ξυλείας, συμπεριλαμβανομένου του οικοτουρισμού. Η στρατηγική επικεντρώνεται επίσης στη βιώσιμη αναδάσωση και δάσωση και συνοδεύεται από χάρτη πορείας για τη φύτευση τουλάχιστον 3 δισεκατομμυρίων επιπλέον δέντρων στην ΕΕ έως το 2030.

Με τη στρατηγική αυτή, η Επιτροπή παρουσιάζει ένα φιλόδοξο όραμα, με βάση την ισχυρή δέσμευση, τα κίνητρα και την αφοσίωση όλων των ιδιοκτητών και των διαχειριστών δασών και γης. Ο ρόλος τους στην παροχή υπηρεσιών οικοσυστημάτων είναι καίριας σημασίας και πρέπει να υποστηριχθεί. Η στρατηγική επιδιώκει να αναπτύξει, μεταξύ άλλων, οικονομικά κίνητρα, ιδίως για ιδιώτες ιδιοκτήτες και διαχειριστές δασών, για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών οικοσυστημάτων.

---

12 brief_on_role_of_forest-based_bioeconomy_in_mitigating_cc_online (2).pdf.

13 Η αρχή της αλυσιδωτής χρήσης είχε ήδη κατοχυρωθεί στη δασική στρατηγική της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020. Στο πλαίσιο της εν λόγω αρχής, η ξυλεία χρησιμοποιείται με την ακόλουθη σειρά προτεραιοτήτων: 1) προϊόντα με βάση την ξυλεία, 2) παράταση της διάρκειας χρήσης τους, 3) επαναχρησιμοποίηση, 4) ανακύκλωση, 5) παραγωγή βιοενέργειας και 6) διάθεση των υπολειμμάτων.

Όλα τα μέτρα πρέπει να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, καθώς και με τους ιδιοκτήτες δασών, τόσο του δημοσίου όσο και ιδιωτών καιμε άλλους αρμόδιους για την μέριμνα των δασών, δεδομένου ότι αυτοί αποτελούν τους παράγοντες διευκόλυνσης των αναγκαίων αλλαγών και της διαμόρφωσης μιας δυναμικής και βιώσιμης δασικής βιοοικονομίας στην ΕΕ. Η στρατηγική επιδιώκει την ενεργό συμμετοχή όλων των σχετικών παραγόντων και επιπέδων διακυβέρνησης, από τα κράτη μέλη έως τους ιδιοκτήτες και διαχειριστές δασών, τις δασικές βιομηχανίες, τους επιστήμονες, την κοινωνία των πολιτών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς.

Παρότι η στρατηγική επικεντρώνεται μόνο στα δάση της ΕΕ και έχει ως στόχο τη σημαντική συμβολή της ΕΕ στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών για το 2030, και ιδίως στον Στόχο 15[14], αναγνωρίζει ότι οι προκλήσεις που σχετίζονται με τα δάση είναι εγγενώς παγκόσμιες και ότι οι δασικές εκτάσεις εξακολουθούν να παρουσιάζουν εξαιρετικά ανησυχητική μείωση κατά 4,7 εκατομμύρια εκτάρια κατά μέσο όρο ετησίως, με τον ρυθμό αποψίλωσης των δασών να ανέρχεται σε 10 εκατομμύρια εκτάρια ετησίως[15]. Η Επιτροπή επιβεβαιώνει την πλήρη δέσμευσή της να υλοποιήσει την ανακοίνωσή της του 2019 για την προστασία και την αποκατάσταση των δασών του πλανήτη[16], μεταξύ άλλων με στενή συνεργασία με τους παγκόσμιους εταίρους της για την προστασία, την αποκατάσταση και τη βιώσιμη διαχείριση των δασών, καθώς και με την έγκριση νομοθετικής πρότασης προκειμένου να διασφαλίσει ότι τα προϊόντα τα οποία πωλούνταιστην αγορά της ΕΕ, είτε προέρχονται από την ΕΕ είτε από τρίτες χώρες, δεν συμβάλλουν στην παγκόσμια αποψίλωση των δασών. Η συνεργασία της ΕΕ θα προωθήσει ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για τα δάση που αφορούν τη διακυβέρνηση, τη βιωσιμότητα και τη νομιμότητα των αξιακών αλυσίδων, τη βιοποικιλότητα και τα μέσα διαβίωσης των τοπικών πληθυσμών. Οι υψηλές φιλοδοξίες για τα δάση συνάδουν με τις προσπάθειες της ΕΕ να ηγηθεί του θεματολογίου για το κλίμα και να εφαρμόσει τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, μεταξύ άλλων με ένα φιλόδοξο παγκόσμιο πλαίσιο για τη βιοποικιλότητα.

2. Στήριξη των κοινωνικοοικονομικών λειτουργιών των δασών για ευημερούσες αγροτικές περιοχές και ενίσχυση της δασικής βιοοικονομίας εντός των ορίων της βιωσιμότητας

Τα δάση και ο δασικός τομέας παρέχουν πολλαπλές κοινωνικοοικονομικές λειτουργίες και οφέλη, συμπεριλαμβανομένων πρόσθετων ευκαιριών απασχόλησης και ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στη σωματική και ψυχική υγεία των πολιτών.

Εκτιμάται ότι υπάρχουν 16 εκατομμύρια ιδιώτες ιδιοκτήτες δασών στην ΕΕ, ενώ το 40 % των δασών υπάγονται σε διαφορετικά καθεστώτα δημόσιας ιδιοκτησίας. Το 2018, στην ΕΕ, 2,1 εκατομμύρια άτομα[17] εργάζονταν στον παραδοσιακό δασικό τομέα (διαχείριση δασών, υλοτομία, πριόνιση ξύλου, προϊόντα με βάση την ξυλεία, φελλός, χαρτοπολτός και χαρτί), παράγοντας ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ύψους 109 855 εκατ. EUR. Άλλα 1,2 εκατομμύρια άτομα εργάζονταν στην κατασκευή επίπλων με βάση το ξύλο και στον τομέα των εκτυπώσεων σε χαρτί, όπως βιβλία και εφημερίδες, παράγοντας ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ύψους 25

[14] Στον Στόχο 15 προβλέπεται μια αποστολή για την προστασία, αποκατάσταση και προαγωγή της βιώσιμης χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων, τη βιώσιμη διαχείριση των δασών, την καταπολέμηση της απερήμωσης, την ανάσχεση και αντιστροφή της υποβάθμισης του εδάφους και την ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας

[15] FAO (2020) αυτόθι.

[16] Ανακοίνωση της ΕΕ 2019 — Δάση — Περιβάλλον — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

[17] Eurostat, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού.

και 31 δισ. EUR αντίστοιχα[18]. Το 2018, 397 000 επιχειρήσεις δραστηριοποιούνταν σε βιομηχανίες με βάση το ξύλο, αντιπροσωπεύοντας το 20 % των μεταποιητικών επιχειρήσεων σε ολόκληρη την ΕΕ. Με την προσθήκη στις δραστηριότητες αυτές των τομέων έκδοσης έντυπων εγγράφων, θερμότητας και ηλεκτρισμού με βάση το ξύλο, καθώς και κατασκευών με βάση το ξύλο, οι εκτεταμένες αξιακές αλυσίδες με βάση τα δάση υποστήριζαν 4 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στην πράσινη οικονομία. Ο αριθμός αυτός μειώθηκε κατά περίπου 20 % από το 2008 έως το 2013 και έκτοτε παρέμεινε σχετικά σταθερός[19].

Οι βιώσιμες πρώτες ύλες και τα προϊόντα με βάση το ξύλο και οι βιώσιμες πρώτες ύλες και τα προϊόντα που δεν βασίζονται στο ξύλο είναι καίριας σημασίας για τη μετάβαση της ΕΕ σε μια βιώσιμη κλιματικά ουδέτερη οικονομία.

Τα προϊόντα με βάση την ξυλεία που παράγονται με βιώσιμο τρόπο και έχουν μακρά διάρκεια ζωής μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας με την αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα και την υποκατάσταση των ορυκτών υλικών, πιο συγκεκριμένα λόγω του ότι μέσω της ενσωμάτωσης του διοξειδίου του άνθρακα αυξάνουν την απορρόφηση του διοξειδίου του άνθρακα, η οποία, σε διαφορετική περίπτωση, λαμβάνει χώρα μέσω βιολογικών διεργασιών αποσύνθεσης[20]. Κατά τη συγκομιδή ή τον φυσικό θάνατο, τα δένδρα απελευθερώνουν στην ατμόσφαιρα διοξείδιο του άνθρακα, π.χ. μέσω των πυρκαγιών, της καύσης για ενέργεια, της αποτέφρωσης ή με την πάροδο του χρόνου μέσω φυσικών διεργασιών αποσύνθεσης. Η περίοδος αφαίρεσης του άνθρακα μπορεί να παραταθεί σημαντικά κατά τη μετατροπή ξυλώδους βιομάζας σε υλικά και προϊόντα από ξύλο με μακροχρόνιο κύκλο ζωής. Ο κανονισμός[21] για τις δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας (LULUCF) διασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη υποβάλλουν εκθέσεις και καταγράφουν λογιστικά τις μεταβολές των αποθεμάτων άνθρακα όχι μόνο στα δάση αλλά και στις δεξαμενές άνθρακα των προϊόντων υλοτομίας, οι οποίες θα ενισχυθούν στο πλαίσιο του αναθεωρημένου κανονισμού που προτείνεται ως μέρος της δέσμης προσαρμογής στον στόχο του 55 % (δέσμη «Fit for 55»). Τα προϊόντα υλοτομίας στην ΕΕ αντιπροσωπεύουν ενεργό καθαρή καταβόθρα άνθρακα περίπου -40 εκατομμυρίων τόνων ισοδύναμου διοξειδίου του άνθρακα (MtCO2e)/έτος, ενώ παράγουν επίσης οφέλη για το κλίμα μέσω της υποκατάστασης υλικών, με τιμές που κυμαίνονται από -18 έως -43 MtCO2e/έτος[22]. Όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια του προϊόντος, τόσο ευνοείται ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, γεγονός που στη συνέχεια αντικατοπτρίζεται στις αυξημένες καθαρές απορροφήσεις στο πλαίσιο των εκθέσεων και της λογιστικής καταγραφής LULUCF των κρατών μελών, και, καθώς αντικατοπτρίζει τα αποτελέσματα υποκατάστασης, αναφέρονται και καταγράφονται λογιστικά έμμεσα ως μειωμένες εκπομπές σε άλλους τομείς.

---

[18] Πηγή για την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία: Eurostat 2020: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Wood_products_-_production_and_trade#Wood_based_industries και πίνακας [sbs_na_ind_r2]· απασχόληση: πίνακας [lfsa_egan22d] και Robert et al. 2020.

[19] Robert, N.· Jonsson, R.· Chudy, R.· Camia, A. The EU Bioeconomy: Supporting an Employment Shift Downstream in the Wood-Based Value Chains? Sustainability 2020, 12, 758. https://doi.org/10.3390/su12030758.

[20] COM(2020) 98 τελικό.

[21] Κανονισμός (ΕΕ) 841/2018.

[22] Οι κατηγορίες προϊόντων υλοτομίας περιλαμβάνουν 1) πριστή ξυλεία, 2) ξυλόφυλλα και 3) χαρτί. Όσον αφορά τον μετριασμό των αερίων του θερμοκηπίου, έχουν, εξ ορισμού, μια συνάρτηση διάσπασης πρώτης τάξεως με διαφορετικές τιμές χρόνου υποδιπλασιασμού (35, 25 και 2 έτη). Κατ' αυτόν τον τρόπο, το χαρτί διασπάται πολύ ταχύτερα (έχει πολύ χαμηλότερο δυναμικό μετριασμού με την πάροδο του χρόνου) από ό, τι οι άλλες κατηγορίες. Ο, τιδήποτε δεν εμπίπτει στις εν λόγω κατηγορίες/χρήσεις οξειδώνεται στιγμιαία. Grassi, G., Fiorese, G., Pilli, R., Jonsson, K., Blujdea, V., Korosuo, A. και Vizzarri, M., Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and material substitution, Sanchez Lopez, J., Jasinevičius, G. και Avraamides, M. editor(s), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021, JRC124374.

Είναι ζωτικής σημασίας, κατά την οικοδόμηση μιας βιώσιμης και κλιματικά ουδέτερης οικονομίας, να βελτιστοποιήσουμε τη χρήση της ξυλείας σύμφωνα με την αρχή της αλυσιδωτής χρήσης, ιδίως μέσω της δημιουργίας κινήτρων στην αγορά. Αυτό σημαίνει ότι το ξύλο θα πρέπει να χρησιμοποιείται όσο το δυνατόν περισσότερο για υλικά και για προϊόντα μακράς διάρκειας ζωής για να υποκαταστήσει τα αντίστοιχα υλικά και προϊόντα έντασης ανθρακούχων εκπομπών και ορυκτής προέλευσης, για παράδειγμα σε κτίρια και έπιπλα· ας μην ξεχνάμε, ωστόσο, ότι κάθε τύπος ξυλείας δεν είναι κατάλληλος για τέτοιου είδους χρήση. Οι καινοτομίες επεξεργασίας στον εν λόγω τομέα μπορούν επίσης να παρέχουν υλικά και προϊόντα βιολογικής προέλευσης με χαμηλότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα από τα υλικά προϊόντα ορυκτής προέλευσης.
Τα προϊόντα με βάση την ξυλεία μικρής διάρκειας ζωής μπορούν επίσης να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο, ιδίως όσον αφορά την υποκατάσταση των αντίστοιχων προϊόντων ορυκτής προέλευσης. Το ξύλο που χρησιμοποιείται για την παραγωγή προϊόντων μικρής διάρκειας ζωής καθώς και για την παραγωγή ενέργειας θα πρέπει να βασίζεται στο είδος της ξυλείας που είναι ακατάλληλο για υλικά και προϊόντα μακράς διάρκειας ζωής, καθώς και στη δευτερογενή ξυλώδη βιομάζα, όπως υποπροϊόντα πριονιστηρίου, υπολείμματα και ανακυκλωμένα υλικά. Η τεχνολογική πρόοδος ήδη διευκολύνει την επεξεργασία υπολειμμάτων και αποβλήτων ξυλώδους βιομάζας για κυκλικά καινοτόμα υλικά και προϊόντα, με αποτέλεσμα τη διαφοροποίηση των προϊόντων βιολογικής προέλευσης και την παροχή φιλικών προς το κλίμα λύσεων για νέους ή αναδυόμενους τομείς εφαρμογής.

Ο σεβασμός των αρχών της κυκλικής οικονομίας είναι επίσης ζωτικής σημασίας. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην καλύτερη χρήση, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση όλων των προϊόντων με βάση την ξυλεία, μεταξύ άλλων από εργοτάξια κατασκευών και κατεδαφίσεων, καθώς η ενίσχυση της κυκλικότητας των προϊόντων προσφέρει τη δυνατότητα διατήρησης όλων των προϊόντων με βάση την ξυλεία για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στην οικονομία, για πολλαπλές χρήσεις.

Η προμήθεια προϊόντων ξυλείας θα πρέπει να γίνεται κατά τρόπο συμβατό με τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων δασών, καθώς και με τη διατήρηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας για την ανθεκτικότητα των δασών, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την πολυλειτουργικότητα των δασών. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται ξυλεία υψηλής οικολογικής αξίας και η βιοοικονομία με βάση το ξύλο θα πρέπει να παραμείνει εντός των ορίων της βιωσιμότητας και να είναι συμβατή με τους κλιματικούς στόχους και τους στόχους για τη βιοποικιλότητα της ΕΕ για το 2030 και το 2050. Όπως αναφέρεται σε πρόσφατες μελέτες[23], βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα, δηλαδή έως το 2050, τα δυνητικά πρόσθετα οφέλη από τα προϊόντα υλοτομίας και την υποκατάσταση υλικών δεν είναι πιθανό να αντισταθμίσουν τη μείωση της καθαρής δασικής καταβόθρας που συνδέεται με την αυξημένη υλοτομία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν προσοχή σε αυτόν τον κίνδυνο, ο οποίος εμπίπτει στην αρμοδιότητά τους βάσει της σχετικής ισχύουσας νομοθεσίας.

Εκτός από την οικονομία με βάση το ξύλο, τα δάση προσφέρουν μια ποικιλία εξίσου σημαντικών πρόσθετων προϊόντων και υπηρεσιών, από τα τρόφιμα έως τον οικολογικό τουρισμό, στοιχεία τα οποία αποτελούν στήριγμα για τις οικονομίες και τον κοινωνικό ιστό στις αγροτικές περιοχές. Η εκτιμώμενη αξία όλων των συγκομισθέντων προϊόντων εκτός της ξυλείας στην Ευρώπη ανέρχεται σε 19,5 δισ. EUR ετησίως. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε 77,80 EUR

[23] JRC. Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and material substitution, 2021. brief_on_role_of_forest-based_bioeconomy_in_mitigating_cc_online (2).pdf.

ανά εκτάριο ετησίως. Το 86 % των συγκοσμιθέντων δασικών προϊόντων εκτός της ξυλείας προορίζονται για προσωπική κατανάλωση[24].

Η δασική στρατηγική της ΕΕ αναγνωρίζει και αποσκοπεί στην ενίσχυση ολόκληρης της βιώσιμης δασικής βιοοικονομίας που λειτουργεί σε συνέργεια με την αυξημένη φιλοδοξία της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα.

2.1. Προώθηση της βιώσιμης δασικής βιοοικονομίας για προϊόντα ξυλείας μακράς διάρκειας ζωής

Εντός των ορίων της βιώσιμης διαθεσιμότητας και προμήθειας ξυλείας, ο δασικός τομέας διαθέτει σημαντικό οικονομικό δυναμικό για τη βελτίωση της παραγωγής βιώσιμης και νόμιμα υλοτομημένης ξυλείας για κυκλικά υλικά και προϊόντα μακράς διάρκειας ζωής. Αυτό απαιτεί την τόνωση της ζήτησης στις κατάντη βιομηχανίες και την προώθηση πρακτικών διαχείρισης των δασών, εργαλείων και διαδικασιών παραγωγής που είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στους διάφορους μελλοντικούς δασικούς πόρους.

Για να αυξηθεί η προσφορά προϊόντων ξυλείας μακράς διάρκειας ζωής, απαιτούνται επενδύσεις σε ολόκληρη την αλυσίδα επεξεργασίας ξυλείας. Οι βιομηχανίες επεξεργασίας ξυλείας θα πρέπει να υποστηριχθούν ώστε να προσαρμοστούν καλύτερα στους μεταβαλλόμενους και διαφοροποιούμενους δασικούς πόρους. Οι επενδύσεις θα πρέπει επίσης να επικεντρώνονται στην παραγωγή προϊόντων ξυλείας μακράς διάρκειας ζωής, από κορμούς χαμηλότερης ποιότητας, από είδη πιο σκληρής ξυλείας, και να προβλέπουν μεγαλύτερες διακυμάνσεις στην παραγωγή με την πάροδο του χρόνου.

Από την άποψη αυτή, ο σημαντικότερος **ρόλος των προϊόντων ξυλείας είναι να συμβάλλουν στη μετατροπή του κατασκευαστικού τομέα από πηγή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε καταβόθρα άνθρακα**, όπως ορίζεται στη στρατηγική[25] «κύμα ανακαινίσεων» και στην πρωτοβουλία νέο ευρωπαϊκό Μπάουχαους[26]. Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Με μερίδιο αγοράς μικρότερο του 3 %, τα προϊόντα ξυλείας εξακολουθούν να αποτελούν μικρό μόνο ποσοστό οικοδομικών υλικών στην Ευρώπη, τα οποία σε μεγάλο βαθμό εξακολουθούν να κυριαρχούνται από υλικά έντασης ενέργειας και τα οποία επί του παρόντος είναι ορυκτής προέλευσης[27]. **Η Επιτροπή θα καταρτίσει χάρτη πορείας για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα ολόκληρου του κύκλου ζωής των κτιρίων με ορίζοντα το 2050**. Στο πλαίσιο της αναθεώρησης του κανονισμού για τα προϊόντα του τομέα δομικών κατασκευών[28], **η Επιτροπή θα αναπτύξει μια τυποποιημένη, αξιόπιστη και διαφανή μεθοδολογία για τον ποσοτικό προσδιορισμό των κλιματικών οφελών των προϊόντων δομικών κατασκευών από ξύλο και άλλων δομικών υλικών**.

---

24 Lovrić, M., Da Re, R., Vidale, E., Prokofieva, I., Wong, J., Pettenella, D., … Mavsar, R. (2020). Non-wood forest products in Europe – A quantitative overview. Forest Policy and Economics, 116, 102175. https://doi.org/10.1016/j.forpol.2020.102175.

25 COM(2020) 662 final.

26 https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_el.

27 Τα προϊόντα του τομέα δομικών κατασκευών με βάση το ξύλο έχουν μέσο μερίδιο αγοράς 2,4 % στην ΕΕ (το οποίο αντιπροσωπεύει συνολική κατανάλωση στην ΕΕ 26,2 εκατομμύρια m3 ή 15,7 εκατομμύρια τόνους υλικών), ενώ τα μη μεταλλικά ορυκτά αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των υλικών που χρησιμοποιούνται στον κατασκευαστικό τομέα (μερίδιο αγοράς 93 %). Αυτό το μερίδιο αγοράς ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών: οι «πρωτοπόροι», όπως η Φινλανδία ή η Σουηδία, έχουν μερίδιο αγοράς άνω του 10 %, ενώ τα περισσότερα κράτη μέλη εμφανίζουν μερίδιο αγοράς χαμηλότερο από 2 %. Πηγή: Trinomics (in prep) Evaluation of the climate benefits of the use of harvested wood products in the construction sector and assessment of remuneration schemes. Task 1.1 Market Analysis.

28 Κανονισμός (ΕΕ) 305/2011.

Η προώθηση της χρήσης προϊόντων ξυλείας στην ΕΕ απαιτεί επίσης δράσεις ως προς τη ζήτηση, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης των εσφαλμένων αντιλήψεων σχετικά με τον κίνδυνο πυρκαγιάς και την έλλειψη ανθεκτικότητας και της αναγνώρισης των πολλαπλών πλεονεκτημάτων των προϊόντων ξυλείας όσον αφορά τη μείωση της ρύπανσης και της κατανάλωσης ενέργειας κατά τα στάδια κατασκευής, χρήσης και αποδόμησης. Θα πρέπει να δοθούν κίνητρα σε μηχανικούς και αρχιτέκτονες κατασκευών ώστε να σχεδιάζουν κτίρια με ξύλο. Οι κατασκευαστικές εταιρείες, σύμφωνα με τις αρχές της φιλοσοφίας κύκλου ζωής και κυκλικότητας, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη πλήρως τα οφέλη των ξύλινων κατασκευών στα ασφάλιστρα κινδύνου και στα επιχειρηματικά μοντέλα τους.

Με βάση το **νέο ευρωπαϊκό Μπάουχαους**[29], η έρευνα και η καινοτομία στον τομέα της αρχιτεκτονικής, ο πράσινος σχεδιασμός και τα δομικά υλικά θα πρέπει να ενισχυθούν, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις βιομηχανικές βελτιώσεις για την πιο εκτεταμένη χρήση χαμηλής ποιότητας ξυλείας, ιδίως από είδη σκληρής ξυλείας, και τον τρόπο ενίσχυσης της αλυσιδωτής χρήσης και αύξησης της κυκλικότητας, με στόχο την ανάκτηση υπάρχουσας ξυλείας για την παραγωγή επεξεργασμένων προϊόντων ξυλείας. Ειδικότερα, το Ταμείο Καινοτομίας[30], το οποίο προορίζεται για τη χρηματοδότηση καινοτόμων τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, προσφέρει δυνατότητες στήριξης για καινοτόμα έργα στον κατασκευαστικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των κατασκευών από ξύλο.

Πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή στις κανονιστικές προσεγγίσεις. Η κλιμάκωση της παραγωγής προϊόντων ξύλου μακράς διάρκειας ζωής περιορίζεται από κατασκευαστικούς κανονισμούς, όπως οι κανονισμοί πυρασφάλειας, οι οποίοι δεν αντικατοπτρίζουν ακόμη πλήρως τις τεχνικές δυνατότητες των σύγχρονων κατασκευών ξυλείας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνονται να λαμβάνουν υπόψη τις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις κατά τον σχεδιασμό κανονισμών ευνοϊκών για τα προϊόντα ξυλείας μακράς διάρκειας ζωής, συμπεριλαμβανομένης της δράσης για τις ενεργειακές και περιβαλλοντικές επιδόσεις των δομικών και οικοδομικών προϊόντων, της προώθησης του οικολογικού σήματος που σχετίζεται με τη δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα και της αυξημένης κυκλικότητας, και της στόχευσης των κρίσιμων φάσεων της ζωής των κτιρίων, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής, της ανακαίνισης και της αποδόμησης.

Μέσω κινήτρων που θα βασίζονται άμεσα στη δέσμευση του άνθρακα, το επικείμενο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την ανθρακοδεσμευτική γεωργία και των πιστοποιητικών απορρόφησης άνθρακα θα πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικές δράσεις για την παραγωγή και τη χρήση προϊόντων ξυλείας μακράς διάρκειας ζωής, με πλήρη σεβασμό των στόχων βιοποικιλότητας. Τα κίνητρα αυτά σε επίπεδο μεμονωμένων φορέων είναι συμπληρωματικά και υποστηρίζουν τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα.

2.2. Διασφάλιση της βιώσιμης χρήσης των πόρων με βάση την ξυλεία για βιοενέργεια

Η βιοενέργεια με βάση την ξυλεία αποτελεί επί του παρόντος την κύρια πηγή ανανεώσιμης ενέργειας, παρέχοντας το 60 % της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην ΕΕ. Για να επιτευχθεί ο στόχος μείωσης των εκπομπών κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αυξήσουν σημαντικά το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών στο ενεργειακό τους μείγμα. Η βιοενέργεια θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε αυτό το μείγμα εάν η βιομάζα παράγεται με βιώσιμο τρόπο και χρησιμοποιείται αποτελεσματικά, σύμφωνα με την αρχή της αλυσιδωτής χρήσης και λαμβανομένων υπόψη των στόχων της Ένωσης για τις

29 https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_el.
30 https://ec.europa.eu/clima/policies/innovation-fund_el.

καταβόθρες άνθρακα και τη βιοποικιλότητα, καθώς και της συνολικής διαθεσιμότητας ξυλείας εντός των ορίων βιωσιμότητας με ορίζοντα το 2030[31].

Όπου δεν είναι δυνατή η αποτελεσματική χρήση των ξύλινων υλικών, η βιοενέργεια θα συνεχίσει επίσης να διαδραματίζει ρόλο στη βελτίωση των μέσων διαβίωσης των πρωτογενών παραγωγών, ιδίως των δασοκόμων και των γεωργών, και στη διαφοροποίηση των οικονομικών ευκαιριών που βασίζονται στα δάση στις αγροτικές περιοχές. Οι ιδιοκτήτες και οι διαχειριστές δασών μπορούν να εξασφαλίσουν έσοδα σε όλα τα στάδια της βιώσιμης διαχείρισης των δασών από τα πρόσθετα έσοδα από τις αγορές βιοενέργειας και, με τον τρόπο αυτό, να εξασφαλίσουν τακτικό εισόδημα από τη γη τους.

Προκειμένου να διασφαλιστούν τόσο τα κοινωνικοοικονομικά οφέλη όσο και η περιβαλλοντική βιωσιμότητα της βιοενέργειας με βάση την ξυλεία, η οδηγία του 2018 για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές περιλάμβανε ενισχυμένα **κριτήρια βιωσιμότητας για όλους τους τύπους βιομάζας για ενέργεια.** Τα εν λόγω κριτήρια πρόκειται τώρα να εφαρμοστούν από τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά την ορθή μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των εν λόγω μέτρων στο πλαίσιο της συνολικής εφαρμογής της ισχύουσας οδηγίας για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και, όπου απαιτείται, θα λάβει μέτρα εφαρμογής της νομοθεσίας.

Επιπλέον, και υπό το πρίσμα των πρόσφατων επιστημονικών στοιχείων και της αυξημένης φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, υπάρχει ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης των διασφαλίσεων βιωσιμότητας της δασικής βιοενέργειας. Μια πρόσφατη έκθεση της Επιτροπής[32] σχετικά με τη χρήση ξυλώδους βιομάζας για την παραγωγή ενέργειας στην ΕΕ δείχνει. αύξηση της συνολικής χρήσης ξυλώδους βιομάζας στην ΕΕ τις τελευταίες δύο δεκαετίες (αύξηση περίπου 20 % από το 2000), η οποία ενδέχεται να επηρεαστεί επιπλέον από τον υψηλότερο στόχο όσον αφορά την ανανεώσιμη ενέργεια. Επιπλέον, η μελέτη συγκρίνει τις επιπτώσεις των διαφόρων πρακτικών διαχείρισης τόσο στη βιοποικιλότητα όσο και στην κλιματική αλλαγή και εντοπίζει «επωφελείς για όλους» πρακτικές διαχείρισης που συμβάλλουν θετικά και στα δύο.

Για να μετριαστούν οι πιθανοί κλιματικοί και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι που συνδέονται με τη χρήση βιοενέργειας με βάση την ξυλεία και να μεγιστοποιηθεί ο θετικός αντίκτυπός της στο κλίμα, η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 ανέφερε ότι θα πρέπει να ελαχιστοποιηθεί η χρήση ολόκληρων δένδρων για την παραγωγή ενέργειας, είτε προέρχονται από την ΕΕ είτε εισάγονται.

Στην πρόταση για την αναθεώρηση της οδηγίας για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο πλαίσιο της δέσμης προσαρμογής στον στόχο του 55 % (δέσμη «Fit for 55») καθορίζονται πρόσθετες συγκεκριμένες διασφαλίσεις. Περιλαμβάνονται **ενισχυμένα**

[31] Forest-based bioeconomy and climate change mitigation: trade-offs and synergies in carbon storage and material substitution | Επιστημονικός κόμβος ΕΕ (europa.eu).

[32] Η ξυλώδης βιοενέργεια στην ΕΕ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό (49 %) σε υπολείμματα και απόβλητα από επεξεργασία προϊόντων υλοτομίας και ξυλείας (π.χ. κλαδιά και κορυφές δέντρων, πριονίδι, απόβλητα ξύλου). Το υπόλοιπο 37 % προέρχεται από τις αποκαλούμενες «πρωτογενείς πηγές βιομάζας», συμπεριλαμβανομένης της κορμοξυλείας χαμηλής ποιότητας και των αραιώσεων (20 %), εκ των οποίων το ήμισυ είναι κορμοξυλεία (10 %) που προέρχεται από πρεμνοφυείς καλλιέργειες δασικών ειδών, ενώ το 4 % προέρχεται από κορμοξυλεία βιομηχανικής ποιότητας. Το υπόλοιπο 14 % δεν έχει κατηγοριοποιηθεί στις στατιστικές που υποβάλλονται, γεγονός που σημαίνει ότι δεν ταξινομείται ούτε ως πρωτογενής ούτε ως δευτερεύουσα πηγή. Ωστόσο, με βάση την ανάλυση των ροών ξυλώδους βιομάζας, η πηγή είναι πιθανότερο να είναι πρωτογενής ξυλεία. https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/use-woody-biomass-energy-production-eu.

κριτήρια βιωσιμότητας για τη βιοενέργεια, καθώς το πεδίο εφαρμογής τους επεκτείνεται και οι απαγορευμένες περιοχές εφοδιασμού διευρύνονται. Αυτό συνεπάγεται την απαγόρευση της προμήθειας δασικής βιομάζας από πρωτογενή δάση και τον περιορισμό της σε δάση υψηλής βιοποικιλότητας, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν υπάρχει παρέμβαση στους σκοπούς της προστασίας της φύσης.

Η πρόταση εφαρμόζει επίσης κριτήρια μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις και επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής των κριτηρίων βιωσιμότητας και μείωσης των αερίων θερμοκηπίου ώστε να καλύπτει εγκαταστάσεις με δυναμικότητα τουλάχιστον 5 MW.

Επιπλέον, η πρόταση **ενισχύει την εφαρμογή της αρχής της αλυσιδωτής διαδοχικής χρήσης** ως βασικής κινητήριας δύναμης για αλλαγές στις πολιτικές βιοενέργειας, διασφαλίζοντας δίκαιη πρόσβαση στην αγορά πρώτων υλών βιομάζας για την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας βιολογικής προέλευσης και μιας βιώσιμης κυκλικής βιοοικονομίας.

Λαμβάνοντας υπόψη την ιεράρχηση των αποβλήτων[33] και την αρχή της αλυσιδωτής χρήσης, προτείνει **στα κράτη μέλη να σχεδιάσουν τα δικά τους καθεστώτα στήριξης για τη χρήση βιομάζας για την παραγωγή ενέργειας κατά τρόπο που να ελαχιστοποιεί τις αδικαιολόγητες στρεβλωτικές επιπτώσεις στην αγορά πρώτων υλών βιομάζας και τις επιβλαβείς επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα.** Για να προσδιοριστεί ο τρόπος εφαρμογής της αρχής της αλυσιδωτής χρήσης της βιομάζας, ειδικότερα όσον αφορά τον τρόπο ελαχιστοποίησης της χρήσης ακατέργαστης ξυλείας υψηλής ποιότητας για την παραγωγή ενέργειας, η Επιτροπή θα εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη.

Επιπλέον, σύμφωνα με την πρόταση, δεν χορηγείται στήριξη για την παραγωγή ενέργειας από πριονισμένους κορμούς, σανιδοκορμούς, πρέμνα και ρίζες.

Εισάγεται επίσης ένα πρόσθετο στοιχείο για να διασφαλιστεί η αποδοτικότερη χρήση της ενέργειας που προέρχεται από ξυλώδη βιομάζα, με τον περιορισμό των κρατικών ενισχύσεων για τις μονάδες αποκλειστικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να αναλύει τον αντίκτυπο των εθνικών καθεστώτων στήριξης όσον αφορά την προσφορά και ζήτηση βιομάζας, τις επιπτώσεις τους στη βιοποικιλότητα και τις καταβόθρες άνθρακα, καθώς και τις πιθανές στρεβλώσεις της αγοράς, και θα αξιολογήσει τη δυνατότητα περαιτέρω περιορισμών όσον αφορά τα καθεστώτα στήριξης της δασικής βιομάζας. Ο γενικός στόχος της Ένωσης θα πρέπει να είναι να διασφαλιστεί ότι το μερίδιο της δασικής βιοενέργειας στο μείγμα πηγών ανανεώσιμης ενέργειας της ΕΕ παραμένει εντός των ορίων της βιωσιμότητας και ότι οι πιθανοί αρνητικοί εξωτερικοί παράγοντες μετριάζονται επαρκώς.

2.3. Προώθηση της δασικής βιοοικονομίας που δεν βασίζεται στην ξυλεία, συμπεριλαμβανομένου του οικοτουρισμού

Τα δάση της ΕΕ παρέχουν εξαιρετικά πολύτιμα προϊόντα εκτός της ξυλείας, όπως φελλός (80 % της παγκόσμιας παραγωγής), ρητίνη, τανίνες, χορτονομές, φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά, καρποί, μικροί σαρκώδεις καρποί, καρποί με κέλυφος, ρίζες, μανιτάρια, σπόροι, μέλι, καλλωπιστικά φυτά και άγρια θηράματα, τα οποία συχνά ωφελούν τις τοπικές κοινότητες.

[33] Όπως ορίζεται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ.

Συνεισφέρουν περίπου το 20 % της εμπορεύσιμης αξίας των δασών[34] και οι δυνατότητές τους για τη δημιουργία πρόσθετων εσόδων για τις κοινότητες των οποίων αποτελούν ιδιοκτησία μπορούν να προωθηθούν και να υποστηριχθούν περαιτέρω σε συνεργασία με τις εθνικές και τοπικές αρχές και φορείς.

Αυτό ισχύει ιδίως για τον τομέα του τουρισμού που σχετίζεται με τη φύση και έχει σημαντικό δυναμικό ανάπτυξης. Ο ευρωπαϊκός τουριστικός τομέας έχει πληγεί ιδιαίτερα σκληρά από τη νόσο COVID-19, αλλά η πανδημία έχει επίσης αυξήσει τη ζήτηση για τουρισμό κοντινών προορισμών και για λιγότερο πολυπληθείς προορισμούς στη φύση και την ύπαιθρο. Η αυξανόμενη τάση του φυσιολατρικού τουρισμού και των υπηρεσιών ευεξίας με βάση τη φύση, υπό την προϋπόθεση ότι σέβεται τη φέρουσα ικανότητα του περιβάλλοντος και τη σχετική νομοθεσία, αποτελεί ευκαιρία για την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης του τουριστικού τομέα, την παροχή σημαντικών ευκαιριών εισοδήματος στις αγροτικές περιοχές και τη βελτίωση της αγροτικής ευημερίας, προωθώντας παράλληλα περαιτέρω τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τη διατήρηση των αποθεμάτων άνθρακα.

Προκειμένου να αξιοποιηθούν τα οφέλη από προϊόντα εκτός της ξυλείας σε αγροτικές κοινότητες σε δασικά τοπία και να υποστηριχθούν οι οργανώσεις παραγωγών, η Επιτροπή θα προωθήσει την εκπόνηση συντονισμένων και ολοκληρωμένων περιφερειακών, εθνικών και υποεθνικών προγραμμάτων[35] για τη βιώσιμη παραγωγή δασικών προϊόντων εκτός της ξυλείας.

Για την τόνωση του δασικού οικοτουρισμού στην ΕΕ, η Επιτροπή θα προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ του τουριστικού τομέα, των ιδιοκτητών δασών και των υπηρεσιών προστασίας της φύσης, καθώς και πρότυπα και κανόνες για τις δραστηριότητες οικοτουρισμού. Η τουριστική βιομηχανία θα πρέπει να συνεργαστεί στενά με τους διαχειριστές δασών για την ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών προϊόντων που επηρεάζουν θετικά την υγεία του ανθρώπου, χωρίς να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στις φυσικές αξίες των σκοπούμενων προορισμών, ιδίως σε προστατευόμενες περιοχές.

2.4. Ανάπτυξη δεξιοτήτων και ενδυνάμωση των πολιτών για βιώσιμη δασική βιοοικονομία

Πίσω από την παροχή των πολυάριθμων υπηρεσιών που παρέχουν τα δάση υπάρχουν άτομα με μεγάλη ποικιλία δεξιοτήτων. Ο αυξανόμενος πολυλειτουργικός ρόλος που θα διαδραματίσουν τα δάση κατά τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο και κλιματικά ουδέτερο μέλλον θα απαιτήσει αυξημένο σύνολο δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων, εμπειρογνώμονες σε ενισχυμένες βιώσιμες πρακτικές διαχείρισης των δασών, συμπεριλαμβανομένης της προσαρμοστικής αναδάσωσης και δάσωσης και αποκατάστασης, αρχιτέκτονες, μηχανικούς και σχεδιαστές, εμπειρογνώμονες σε θέματα τροφίμων, ειδικούς σε θέματα δεδομένων, χημικούς, υπεύθυνοι οικοτουρισμού. Είναι σημαντικό να αναπτυχθούν αντίστοιχα προγράμματα σπουδών, γνώσεις και δεξιότητες.

Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης τους ενδιαφερόμενους φορείς του τομέα της δασοκομίας ώστε να προσχωρήσουν στο σύμφωνο για τις δεξιότητες. Το σύμφωνο αποσκοπεί στην κινητοποίηση και στην παροχή κινήτρων στα ενδιαφερόμενα μέρη του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα ώστε να αναλάβουν συγκεκριμένη δράση. Οι δεσμεύσεις των σχετικών

[34] Martinez de Arano I, Maltoni S, Picardo A, Mutke S et al. (2021). Non-Wood Forest Products for people, nature and the green economy. Policy priorities for Europe. A white paper based on lessons learned from around the Mediterranean. Deliverable 3.3 of the European Thematic Network INCREdible, Horizon2020 grant agreement nº 774632. σ. 7.

[35] Το INCREDIBLE ως παράδειγμα έργου που προσφέρει δίκτυα για μεσογειακά δασικά προϊόντα εκτός της ξυλείας που προωθούν την καινοτομία στην επιστήμη και την ανταλλαγή πρακτικών.

ενδιαφερόμενων μερών, του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, στον τομέα της δασοκομίας για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση των ατόμων στον τομέα της δασοκομίας μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές, όπως εταιρικές σχέσεις μεγάλης κλίμακας, περιφερειακές/τοπικές συμπράξεις, τριμερείς συμφωνίες ή δεσμεύσεις μεμονωμένων οντοτήτων. Τα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα των δασών και της δασοκομίας θα συνεργαστούν στο πλαίσιο του συμφώνου με σκοπό την προσαρμογή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των δασοκόμων στις προκλήσεις και τις ανάγκες της σύγχρονης πραγματικότητας. Η ποιοτική και αποτελεσματική μαθητεία, συμπεριλαμβανομένης της μάθησης στον χώρο εργασίας, είναι καίριας σημασίας για την προσέλκυση των νέων στον τομέα και τον εφοδιασμό τους με τις δεξιότητες που απαιτούνται για να εργαστούν σε μια βιώσιμη δασική βιοοικονομία.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) μπορεί να αξιοποιηθεί από τα κράτη μέλη για να εφοδιάσει επαγγελματίες του τομέα δασοκομίας με τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη μετάβαση σε πιο βιώσιμες πρακτικές διαχείρισης. Το Ταμείο μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας μέσω νέων επιχειρήσεων που αξιοποιούν τη βιώσιμη χρήση δασοκομικών προϊόντων και υπηρεσιών, όπως ο οικοτουρισμός ή εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τη βιοποικιλότητα των δασών.

Μέσω της συμμαχίας «Εκπαίδευση για το Κλίμα», η Επιτροπή θα προωθήσει περαιτέρω τη συνεργασία και θα συνδέσει μαθητές, σπουδαστές, εκπαιδευτικούς και ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τον ρόλο των δασών[36], μεταξύ άλλων όσον αφορά τα οφέλη της μάθησης σε ανοιχτούς χώρους.

Η Επιτροπή:

1. Στο πλαίσιο **της επανεξέτασης του κανονισμού για τα προϊόντα του τομέα δομικών κατασκευών**[37], θα θεσπίσει **τυποποιημένη, αξιόπιστη και διαφανή μεθοδολογία για τον ποσοτικό προσδιορισμό των κλιματικών οφελών των προϊόντων του τομέα δομικών κατασκευών από ξύλο και άλλων δομικών υλικών**, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις πλέον προηγμένες δυναμικές τεχνικές ανάλυσης του κύκλου ζωής.
2. Στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και για την ενίσχυση της στήριξης των δασών, θα παράσχει **νέα μέσα για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ορθές πρακτικές για τον βέλτιστο σχεδιασμό και την υλοποίηση** παρεμβάσεων σχετικών με τα δάση.
3. **Θα προωθήσει τη χρήση του λογότυπου Natura 2000 για δασικά προϊόντα και υπηρεσίες εκτός της ξυλείας.**
4. Θα επανεξετάσει, θα συμπληρώσει και θα επικαιροποιήσει τα τεχνικά κριτήρια ελέγχου για τη δασοπονία και τη βιοενέργεια της κατ' εξουσιοδότηση πράξης για την ταξινομία σχετικά με το κλίμα της ΕΕ, όπου απαιτείται, ώστε να λαμβάνονται καλύτερα υπόψη οι φιλικές προς τη βιοποικιλότητα πρακτικές που βρίσκονται στο στάδιο της ανάπτυξης, όπως η εγγυοφυσική δασοκομία. Θα εξετάσει τη **συμπερίληψη βιώσιμων δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την υλοτόμηση, την παραγωγή και τη χρήση προϊόντων ξυλείας** στις προσεχείς κατ' εξουσιοδότηση πράξεις του κανονισμού για την ταξινομία[38] σχετικά με άλλους περιβαλλοντικούς στόχους.
5. Θα δημιουργήσει **νέα συμμαχία μεταξύ των επαγγελματιών του τουρισμού και των δασοκόμων**, με τη συμμετοχή του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού και του δικτύου για τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης.
6. **Θα δημιουργήσει μια εργαλειοθήκη** που θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να καταρτίσουν διά βίου προγράμματα και συμβουλές για τους δασοκόμους και να προσαρμόσουν την εκπαίδευση και την κατάρτιση στις προκλήσεις και τις ανάγκες των σύγχρονων δασικών αναγκών και πραγματικοτήτων και να αναπτύξουν ευκαιρίες απασχόλησης.

[36] Π.χ. www.forest.erasmusproject.eu.
[37] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 305/2011.
[38] Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852.

7.	Θα ενθαρρύνει τους ενδιαφερόμενους φορείς στον τομέα των δασών και της δασοκομίας να **δημιουργήσουν σύμπραξη δεξιοτήτων στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες** και να αξιοποιήσουν το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ για να συνεργαστούν για την αύξηση των ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης στον τομέα της δασοκομίας.

3. Προστασία, αποκατάσταση και διεύρυνση των δασών της ΕΕ για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, την αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας και τη διασφάλιση ανθεκτικών και πολυλειτουργικών δασικών οικοσυστημάτων

Υπό το πρίσμα της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας βιοποικιλότητας, υπάρχει επείγουσα ανάγκη για προσαρμοστική αποκατάσταση των δασών και προσεγγίσεις διαχείρισης με βάση τα οικοσυστήματα που ενισχύουν την ανθεκτικότητα των δασών της ΕΕ. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου τα δάση να μπορούν να εκπληρώσουν τις κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές λειτουργίες τους για τις μελλοντικές γενιές και να καταστήσουν δυνατή μια ακμάζουσα δασική βιοοικονομία για τις επόμενες δεκαετίες. Ωστόσο, πρέπει επίσης να αποφευχθεί η κλιμάκωση του κοινωνικοοικονομικού κόστους από τις δασικές καταστροφές, να προστατευθούν οι άνθρωποι, η γη και οι κατοικίες από πλημμύρες, πυρκαγιές και κατολισθήσεις, και να διαφυλαχθεί η λειτουργία αποθέματος και καταβόθρας άνθρακα και άλλες υπηρεσίες οικοσυστήματος που παρέχονται από δάση οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για την υγεία και την ευημερία του ανθρώπου, όπως ο καθαρός αέρας, η ρύθμιση των υδάτων και ο οικότοπος για την ποικιλία των ζωντανών ειδών που φιλοξενούν.

Για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της προσαρμογής των δασών, είναι αναγκαία η αυξανόμενη προστασία και αποκατάσταση της δασικής βιοποικιλότητας και η υιοθέτηση φιλικών προς τη βιοποικιλότητα πρακτικών διαχείρισης των δασών. Πρόκειται επίσης για μια μεγάλη οικονομική ευκαιρία, υπό την προϋπόθεση ότι οι ιδιοκτήτες και οι διαχειριστές δασών λαμβάνουν κατάλληλη στήριξη κατά τη μετάβαση. Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, η διατήρηση, η αποκατάσταση και η βιώσιμη διαχείριση των δασών θα μπορούσαν να δημιουργήσουν επιχειρηματικές ευκαιρίες ύψους 190 δισ. EUR και 16 εκατομμύρια θέσεις εργασίας παγκοσμίως έως το 2030[39].

Επιπλέον, χρειαζόμαστε αξιόπιστες προσεγγίσεις για τη μείωση των κινδύνων στο πλαίσιο της σημαντικής αβεβαιότητας που σχετίζεται με τα μελλοντικά δάση. Ως έναρξη της κλιματικής αλλαγής νοείται η αλλαγή των δασών. Οι ζώνες βλάστησης της Ευρώπης έχουν αρχίσει να μετατοπίζονται προς τα πάνω και βορείως, προκαλώντας τον μετασχηματισμό των δασικών οικοσυστημάτων στις περισσότερες περιοχές. Αυτό σημαίνει ότι πολύ λίγα δάση είτε δεν θα επηρεαστούν σοβαρά από την κλιματική αλλαγή είτε δεν θα απαιτήσουν άμεση διαχειριστική δράση για να μειωθεί η τρωτότητά τους στην κλιματική αλλαγή.

Οι ιδιοκτήτες και οι διαχειριστές δασών σε ολόκληρη την Ευρώπη έχουν ήδη πλήρη επίγνωση της κλιματικής αλλαγής και ανησυχούν για τις επιπτώσεις της. Η ευαισθητοποίηση αυτή πρέπει να μεταφράζεται όλο και περισσότερο σε επαρκείς και απτές δράσεις προσαρμογής και σε πρακτικές διαχείρισης των δασών που ενισχύουν την ανθεκτικότητα. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να αναπτυχθούν τεχνικές γνώσεις και πληροφορίες, καθώς και στοχευμένα κανονιστικά και οικονομικά κίνητρα και στήριξη. Η στρατηγική αυτή αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των εν λόγω ζητημάτων με σκοπό τη στήριξη των ιδιοκτητών και των διαχειριστών δασών στο πλαίσιο

[39] https://www.weforum.org/press/2020/08/us-businesses-governments-and-non-profits-join-global-push-for-1-trillion-trees/.

των προσπαθειών που καταβάλλουν, την κλιμάκωση των βέλτιστων πρακτικών και τη διασφάλιση της ενίσχυσης της ποσότητας και της ποιότητας της δασικής κάλυψης της ΕΕ για τις επόμενες δεκαετίες.

3.1. Προστασία των τελευταίων πρωτογενών και παλαιών δασών της ΕΕ

Για να μπορέσει η φύση να ευδοκιμήσει, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 προτάθηκε ένας γενικός στόχος για την προστασία τουλάχιστον του 30 % της χερσαίας έκτασης της ΕΕ υπό καθεστώς αποτελεσματικής διαχείρισης, από το οποίο το 10 % των εκτάσεων της ΕΕ θα πρέπει να υπαχθεί σε αυστηρή νομική προστασία. Τα δασικά οικοσυστήματα θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Ειδικότερα, όλα τα πρωτογενή και παλαιά δάση θα πρέπει να προστατεύονται αυστηρά. Η εκτιμώμενη κάλυψή τους ανέρχεται μόνο στο 3 % περίπου της δασικής γης της ΕΕ και τα τμήματα είναι γενικά μικρά και κατακερματισμένα. Τα πρωτογενή και παλαιά δάση δεν συγκαταλέγονται μόνο μεταξύ των πλουσιότερων δασικών οικοσυστημάτων της ΕΕ, αλλά αποθηκεύουν σημαντικά αποθέματα άνθρακα και επίσης απορροφούν τον άνθρακα από την ατμόσφαιρα, ενώ είναι υψίστης σημασίας για τη βιοποικιλότητα και την παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος ζωτικής σημασίας[40].

Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει **άμεση ανάγκη χαρτογράφησης των πρωτογενών και παλαιών δασών και θέσπισης καθεστώτος προστασίας τους**, συμπεριλαμβανομένων αυξημένων προσπαθειών για την προστασία των πρωτογενών δασών στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και υπερπόντια εδάφη της Ένωσης, δεδομένης της εξαιρετικά υψηλής και μοναδικής αξίας τους όσον αφορά τη βιοποικιλότητα. Για να διατηρηθεί ο αδιατάρακτος χαρακτήρας των αυστηρά προστατευόμενων δασών, είναι σημαντικό να αφεθεί όσο το δυνατόν περισσότερο η δυναμική του δασικού κύκλου στα δάση αυτά στις φυσικές διεργασίες, περιορίζοντας τις εξορυκτικές ανθρώπινες δραστηριότητες και συνάπτοντας παράλληλα συνέργειες με τον βιώσιμο οικοτουρισμό και τις ευκαιρίες αναψυχής.

Η Επιτροπή συνεργάζεται με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη για την επίτευξη συμφωνίας, έως το τέλος του 2021, επί ενός **κοινού ορισμού για τα πρωτογενή και παλαιά δάση** και το αυστηρό καθεστώς προστασίας. **Τα κράτη μέλη θα πρέπει επειγόντως να συμμετάσχουν στην ολοκλήρωση της χαρτογράφησης και της παρακολούθησης των δασών αυτών και να διασφαλίσουν ότι δεν θα υπάρξει υποβάθμιση έως ότου αρχίσουν να εφαρμόζουν το καθεστώς προστασίας.**

3.2. Διασφάλιση της αποκατάστασης των δασών και της ενισχυμένης βιώσιμης διαχείρισης των δασών για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την ανθεκτικότητα των δασών

Οι πρακτικές διαχείρισης των δασών που διαφυλάσσουν και αποκαθιστούν τη βιοποικιλότητα οδηγούν σε ανθεκτικότερα δάση που μπορούν να εκπληρώσουν τις κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές λειτουργίες τους. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να διασφαλιστεί η ολοένα και περισσότερο διευρυνόμενη διαχείριση όλων των δασών ώστε να διαθέτουν επαρκή βιοποικιλότητα, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών στις φυσικές συνθήκες, τις βιογεωγραφικές περιοχές και την τυπολογία των δασών. Υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες για

[40] Barredo Cano, J.I., Brailescu, C., Teller, A., Sabatini, F.M., Mauri, A. και Janouskova, K., Mapping and assessment of primary and old-growth forests in Europe (Χαρτογράφηση των πρωτογενών και παλαιών δασών στην Ευρώπη), EUR 30661 EN, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2021, ISBN 978-92-76-34229-8, doi:10.2760/13239, JRC124671.

επωφελή για όλους μέτρα, τα οποία ταυτόχρονα βελτιώνουν την παραγωγικότητα των δασών, την παραγωγή ξυλείας, τη βιοποικιλότητα, τη λειτουργία καταβόθρας άνθρακα, τις υγιείς ιδιότητες του εδάφους και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή. Η μεγαλύτερη ποικιλομορφία των δασικών οικοσυστημάτων και ειδών και η χρήση καλά προσαρμοσμένων γενετικών πόρων και προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα όσον αφορά τη διαχείριση των δασών μπορούν να ενισχύσουν τη μακροπρόθεσμη προσαρμοστικότητα και την ικανότητα των δασών να ανακάμπτουν και να αυτοοργανώνονται.

Επιπλέον, στο πλαίσιο αυτό είναι απαραίτητες ορισμένες πρακτικές διαχείρισης που στηρίζουν τη βιοποικιλότητα και την ανθεκτικότητα, όπως η δημιουργία ή η διατήρηση, σε επίπεδο δασοσυστάδων και τοπίου, γενετικά και λειτουργικά ποικιλόμορφων δασών μεικτών ειδών, ιδίως με περισσότερα πλατύφυλλα και φυλλοβόλα δένδρα και με είδη με διαφορετικές βιοτικές και αβιοτικές ευαισθησίες και μηχανισμούς ανάκαμψης μετά από διαταραχές, αντί των μονοκαλλιεργητικών φυτειών. Επίσης, οι πρακτικές διαχείρισης, όπως η ανομήλικη δασοκομία και η δασοκομία συνεχούς κάλυψης, οι επαρκείς ποσότητες νεκρής ξυλείας, η ρύθμιση της πυκνότητας της άγριας πανίδας και η δημιουργία προστατευόμενων τμημάτων οικοτόπων ή ζωνών αγρανάπαυσης σε παραγωγικά δάση συμβάλλουν στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης περιβαλλοντικής και κοινωνικοοικονομικής βιωσιμότητας των δασών. Επιπλέον, οι πρακτικές διαχείρισης κινδύνων που σχετίζονται με τα δάση, όπως τα ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης πυρκαγιών τοπίου, θα αυξήσουν την ανθεκτικότητα των δασών έναντι των πυρκαγιών, των επιβλαβών οργανισμών, των ασθενειών και θα δημιουργήσουν άλλες θετικές δευτερογενείς επιπτώσεις. Οι πρακτικές αυτές αποτελούν «πολιτική ασφάλισης» και διασφαλίζουν ότι τα δάση μπορούν να συνεχίσουν να παρέχουν το πλήρες και πολυλειτουργικό σύνολο αγαθών και υπηρεσιών τους σε ένα μεταβλητό και αβέβαιο μέλλον.

Αντίθετα, ορισμένες άλλες πρακτικές θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με προσοχή[41], ιδίως όσες επηρεάζουν την υπέργεια βιοποικιλότητα και προκαλούν την απώλεια άνθρακα στις ρίζες και μέρους του άνθρακα στο έδαφος. Αυτές οι δασοκομικές πρακτικές περιλαμβάνουν την ολική αποψίλωση, για την οποία θα πρέπει να λαμβάνονται όλο και περισσότερο υπόψη οι ανησυχίες για το περιβάλλον και το οικοσύστημα, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών ορισμένων ειδών. Οι πρακτικές αυτές θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνον σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις. Αυτό που πρέπει επίσης να αποφεύγεται είναι η αφαίρεση πρέμνων και ριζών, τα οποία θα πρέπει να παραμένουν στο δάσος. Η υλοτομία κατά την περίοδο φωλεοποίησης των πτηνών πρέπει να συμμορφώνεται με την οδηγία για τα άγρια πτηνά[42].

Η μέριμνα για το έδαφος στα δάση είναι ιδιαίτερα σημαντική, δεδομένου ότι υπάρχει ισχυρή αλληλεξάρτηση μεταξύ των δένδρων και του εδάφους στο οποίο αναπτύσσονται. Για να ευδοκιμήσουν τα δένδρα, οι ρίζες τους πρέπει να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία και θρεπτικές ουσίες από το έδαφος. Ως εκ τούτου, οι εδαφικές ιδιότητες και οι υπηρεσίες οικοσυστήματος του εδάφους πρέπει να προστατεύονται ως το κατεξοχήν θεμέλιο υγιών και παραγωγικών δασών. Για παράδειγμα, θα πρέπει να αποφεύγεται η αδικαιολόγητη χρήση ακατάλληλων μηχανημάτων που προκαλούν αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως η συμπίεση του εδάφους.

Οι εν λόγω πιο βιώσιμες αρχές και πρακτικές έχουν ήδη υιοθετηθεί από πολλούς Ευρωπαίους ιδιοκτήτες και διαχειριστές δασών στο πλαίσιο της βιώσιμης διαχείρισης των δασών και, όταν προχωρήσουν, αναμένεται ότι θα αποτελούν όλο και περισσότερο τη ραχοκοκαλιά της.

---

41 Οι εν λόγω πρακτικές θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν αποδεικνύονται αναγκαίες για περιβαλλοντικούς λόγους ή για λόγους υγείας των οικοσυστημάτων.

42 Οδηγία 2009/147 περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών

Παραδείγματα ορθών πρακτικών στη διαχείριση των δασών για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας

*Σύσταση διεθνούς δικτύου δασοκόμων, το οποίο καλύπτει περισσότερα από εκατό δάση αναφοράς, με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών, πρακτικών, γνώσεων και κατάρτισης, και, ως εκ τούτου, τη μετάβαση προς μια πιο ανθεκτική δασοκομία που βασίζεται στις φυσικές διεργασίες του δασικού οικοσυστήματος: ανάμειξη ειδών ανά δένδρο ή ομάδα δένδρων, φυσική αναγέννηση ή διαφοροποιημένη φύτευση μικρής κλίμακας, συνεχή δασική κάλυψη που αποφεύγει όσο το δυνατόν περισσότερο την ολική αποψίλωση και τα μειονεκτήματά της, σταδιακή διαφοροποίηση της δομής ηλικίας των δασοσυστάδων, διαχείριση στην κλίμακα του δένδρου ή κατά ομάδα δένδρων και βελτίωση της ικανότητας στήριξης της βιοποικιλότητας.[43]

*Το δίκτυο INTEGRATE είναι μια συμμαχία εκπροσώπων διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών που προωθεί την ενσωμάτωση της διατήρησης της φύσης στη βιώσιμη διαχείριση των δασών σε επίπεδο πολιτικής, πρακτικής και έρευνας[44].

*Στη Γερμανία η διαδικασία του *Waldumbau* χρησιμοποιείται για την αναδιάρθρωση των δασών με σκοπό την ενίσχυση της βιοποικιλότητας και της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή. Η διαδικασία *Waldumbau* μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση διαταραχών όπως οι ανεμοθύελλες ή τα έντομα κατά την αναφύτευση ή για προληπτικές ενέργειες για την αποφυγή τέτοιων απωλειών. Στόχος είναι η διαμόρφωση πιο φυσικών δομών και κύκλων ζωής με πολλαπλά είδη και ηλικίες δέντρων ανά δασοσυστάδα. Με τον τρόπο αυτό, η διαδικασία *Waldumbau* χρησιμεύει επίσης στη διατήρηση των δασών και, ως εκ τούτου, της λειτουργίας τους ως καταβοθρών άνθρακα, και παρέχει μια σημαντική οικονομική ευκαιρία εάν οι ιδιοκτήτες και οι διαχειριστές δασών λάβουν την κατάλληλη στήριξη κατά τη μετάβαση[45].

Στην πανευρωπαϊκή υπουργική διάσκεψη για την προστασία των δασών (στο εξής: Forest Europe) συμφωνήθηκε κοινή αντίληψη για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών, η οποία περιλαμβάνει εθελοντικές αρχές, κατευθυντήριες γραμμές και δείκτες, οι οποίοι χρησιμοποιούνται από τα συμβαλλόμενα μέρη για την παρακολούθηση της προόδου των δασών τους. Ως βιώσιμη διαχείριση των δασών νοείται η *διαχείριση και χρήση των δασών και των δασικών εκτάσεων κατά τρόπο, και σε βαθμό, ώστε να διατηρείται η βιολογική τους ποικιλότητα, η παραγωγικότητά τους, η ικανότητα αναγέννησης και η ζωτικότητά τους, καθώς και η ικανότητά τους να επιτελούν, τόσο στο παρόν, όσο και στο μέλλον, τις εύλογες οικολογικές, οικονομικές και κοινωνικές λειτουργίες, σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, χωρίς να βλάπτονται άλλα οικοσυστήματα.*

Προκειμένου να ανταποκριθεί καλύτερα στις νέες προκλήσεις και ανάγκες, και υπό το πρίσμα του αυξανόμενου ρόλου των δασών στην επίτευξη των από κοινού συμφωνηθέντων στόχων της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, το πλαίσιο βιώσιμης διαχείρισης των δασών θα πρέπει να ενισχυθεί, ιδίως όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την υγεία των οικοσυστημάτων, τη βιοποικιλότητα και την κλιματική αλλαγή, ώστε να καταστεί ένα πιο λεπτομερές εργαλείο ελέγχου για τον προσδιορισμό και τη σύγκριση των διαφορετικών προσεγγίσεων διαχείρισης, των επιπτώσεών τους και της συνολικής κατάστασης των δασών της ΕΕ. Η βιώσιμη διαχείριση των δασών καλύπτει ήδη σειρά σχετικών δεικτών, όπως η νεκρή ξυλεία και η ποικιλότητα των ειδών, αλλά δεν ορίζει ακόμη κατώτατα όρια ή εύρη τιμών ως σημεία αναφοράς για την επιθυμητή κατάσταση.

43 https://www.prosilva.org/close-to-nature-forestry/examplary-forests/-www.forbiodiv.org - https://www.prosilva.org/information-news/news/exemplary-forests-network/ and https://askafor.eu/.

44 https://integratenetwork.org/.

45 BMEL - Publikationen - Der Wald in Deutschland - ausgewählte Ergebnisse der dritten Bundeswaldinventur.

Ως εκ τούτου, με βάση τα κριτήρια βιώσιμης διαχείρισης των δασών της Forest Europe, η Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη και σε στενή συνεργασία με διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς στον τομέα των δασών, θα προσδιορίσει πρόσθετους δείκτες, καθώς και κατώτατα όρια ή εύρη τιμών για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών όσον αφορά τις συνθήκες των δασικών οικοσυστημάτων, όπως είναι οι στόχοι για την υγεία, τη βιοποικιλότητα και το κλίμα. Η Επιτροπή, σε ενδελεχή διαβούλευση με τα κράτη μέλη, θα αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο αυτά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν καλύτερα, με πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας, αρχικά σε εθελοντική βάση, ώστε να καταστεί δυνατή η καλύτερη συγκριτική κατανόηση της συνολικής βιωσιμότητας των δασών εντός της ΕΕ και να καταδειχθεί η συμβολή της βιώσιμης διαχείρισης των δασών στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με το κλίμα, τη βιοποικιλότητα και την κυκλική οικονομία.

Οι δείκτες, τα κατώτατα όρια ή τα εύρη τιμών θα πρέπει να βασίζονται στις υφιστάμενες εργασίες και να λαμβάνουν υπόψη τη μεταβλητότητα των δασών, τις βιογεωγραφικές περιοχές και την τυπολογία των δασών, επιπλέον της παροχής της απαραίτητης ευελιξίας. Η Επιτροπή καταρτίζει κατευθυντήριες γραμμές για την εγγυοφυσική δασοκομία[46], οι οποίες θα τροφοδοτήσουν τις εργασίες σχετικά με τους δείκτες και τα νέα κατώτατα όρια για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών που θα αναληφθούν σε στενή σύμπραξη και συνεργασία με τα κράτη μέλη μέσω του επικαιροποιημένου πλαισίου διακυβέρνησης της ΕΕ για τα δάση.

Με βάση αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές που αναπτύχθηκαν από κοινού με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα αναπτύξει επίσης, με την επιφύλαξη προηγούμενης εκτίμησης των επιπτώσεων και δέσμευσης από πλευράς των ενδιαφερόμενων φορέων, ένα **εγγυοφυσικό εθελοντικό σύστημα πιστοποίησης**, έτσι ώστε οι πλέον φιλικές προς τη βιοποικιλότητα πρακτικές διαχείρισης να μπορούν να επωφεληθούν από σήμα ποιότητας της ΕΕ.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, η Επιτροπή θα προτείνει ένα νομικά δεσμευτικό μέσο για την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων, το οποίο θα καλύπτει, πιο συγκεκριμένα, τα οικοσυστήματα με τις μεγαλύτερες δυνατότητες δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα και πρόληψης και μείωσης των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών. Το εν λόγω μέσο θα περιλαμβάνει στόχους για την αποκατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων, ήτοι στον βαθμό που αυτοί προσδιορίζονται βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ για τη φύση[47].

Εκτός από τις προσαρμοστικές πρακτικές διαχείρισης των δασών που βασίζονται στην αποκατάσταση και στο οικοσύστημα, **η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή απαιτεί επίσης επενδύσεις στην πρόληψη καταστροφών, την ετοιμότητα, την αντίδραση και την αποκατάσταση των δασών μετά από καταστροφές**. Πριν από τη συμβολή στον απαιτούμενο εξοπλισμό και επιχειρήσεις, θα πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την πρόληψη των ζημιών που σχετίζονται με το κλίμα και την αύξηση της ανθεκτικότητας των δασών. Επίσης, οι δαπάνες για την αντιμετώπιση καταστροφών και την αποκατάσταση μετά από καταστροφές θα πρέπει να περιλαμβάνουν, κατ' ελάχιστον, προϋποθέσεις για «καλύτερη αποκατάσταση και αναδάσωση», σύμφωνα με τις προαναφερθείσες πρακτικές διαχείρισης που αυξάνουν την ανθεκτικότητα των δασών.

---

[46] Η εγγυοφυσική δασοκομία είναι ένα παράδειγμα τέτοιων πρακτικών. Αποσκοπεί στην επίτευξη πολυλειτουργικών δασών, συνδυάζοντας τη βιοποικιλότητα (ακόμη και σε φυτευμένα δάση), τη διατήρηση των αποθεμάτων άνθρακα και τα έσοδα που σχετίζονται με την ξυλεία. Παρότι δεν υπάρχει ακόμη καθολικά αποδεκτός ορισμός, η εγγυοφυσική δασοκομία είναι μια έννοια που συζητείται από ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς, τόσο εντός της ΕΕ όσο και παγκοσμίως.

[47] Παράρτημα Ι της οδηγίας για τους οικοτόπους.

Για την προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή και την αποκατάσταση των δασών μετά από κλιματικές ζημίες θα απαιτηθούν επίσης μεγάλες ποσότητες κατάλληλου δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού. Αυτό συνεπάγεται προσπάθειες για τη διασφάλιση και τη βιώσιμη χρήση, με βάση οικολογικές αρχές, των γενετικών πόρων από τους οποίους εξαρτάται μια πιο ανθεκτική στην κλιματική αλλαγή δασοκομία· την αύξηση της παραγωγής και της διαθεσιμότητας του εν λόγω υλικού· την παροχή καλύτερης πληροφόρησης σχετικά με την καταλληλότητά της για τις μελλοντικές κλιματικές συνθήκες· την υποστήριξη της έρευνας σχετικά με τις αρχές και τις μεθόδους εφαρμογής της υποβοηθούμενης μετανάστευσης δασικών ειδών· και την ενίσχυση της συνεργατικής παραγωγής και μεταφοράς της πέραν των εθνικών συνόρων. Η Επιτροπή θα συμπληρώσει την **αναθεώρηση της νομοθεσίας για το δασικό πολλαπλασιαστικό υλικό** με μέτρα για την προώθηση της παραγωγής δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού κατάλληλου για τις μελλοντικές κλιματικές συνθήκες. Θα πρέπει επίσης να ενισχυθεί η έρευνα και η καινοτομία, καθώς και η διεξαγωγή δοκιμών και η επιλογή ειδών και κατάλληλων προελεύσεων για τις μελλοντικές συνθήκες.

Τέλος, η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, θα παρακολουθεί την κατάσταση της υγείας των δέντρων στην ΕΕ, καθώς και τις επιπτώσεις των χωροκατακτητικών ξένων ειδών, των ασθενειών και των επιβλαβών οργανισμών, όπως ο σκολύτης, και θα ενθαρρύνει τις απαραίτητες προληπτικές ενέργειες για την έγκαιρη ανίχνευση και εκρίζωση. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι στρατηγικές διαχείρισης επιβλαβών οργανισμών για τον εντοπισμό των περιοχών που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο, η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, η στήριξη και η συνεργασία στον τομέα των φυτοϋγειονομικών ελέγχων, καθώς και η ανάπτυξη καινοτόμων και βιώσιμων εργαλείων φυτοπροστασίας σε σχέση με τις οικολογικές αρχές που ευνοούν τη βιοποικιλότητα.

3.3. Αναδάσωση και δάσωση δασών βιοποικιλότητας

Η αυθόρμητη αναγέννηση των δασών μέσω της φυσικής διαδοχής είναι η κύρια κινητήρια δύναμη της αύξησης των δασικών εκτάσεων στην ΕΕ, η οποία συνδέεται κυρίως με την εγκατάλειψη της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών. Ωστόσο, υπάρχουν δυνατότητες επέκτασης της δασικής κάλυψης και της δενδροκάλυψης στην ΕΕ μέσω ενεργού και βιώσιμης αναδάσωσης, δάσωσης και φύτευσης δένδρων.

Αυτό αφορά κυρίως αστικές και περιαστικές περιοχές (συμπεριλαμβανομένων π.χ. αστικών πάρκων, δέντρων σε δημόσια και ιδιωτικά ακίνητα, οικολογικότερων κτιρίων και υποδομών και αστικών κήπων) και αγροτικές περιοχές (π.χ. σε εγκαταλελειμμένες περιοχές, καθώς και μέσω γεωργοδασοκομίας και συνδυασμένης κτηνοτροφίας και δασοκομίας, χαρακτηριστικών τοπίου και δημιουργίας οικολογικών διαδρόμων). Είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί το δυναμικό αυτό, δεδομένου ότι η ενισχυμένη αναδάσωση συγκαταλέγεται μεταξύ των πλέον αποτελεσματικών στρατηγικών για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και του κινδύνου καταστροφών στον δασικό τομέα και μπορεί να δημιουργήσει σημαντικές ευκαιρίες απασχόλησης, π.χ. όσον αφορά τη συλλογή και την καλλιέργεια σπόρων, τη φύτευση φυταρίων και τη διασφάλιση της ανάπτυξής τους, καθώς και την παροχή κοινωνικοοικονομικών οφελών στις τοπικές κοινότητες. Επίσης, η έκθεση σε πράσινες και δασικές περιοχές μπορεί να ωφελήσει σημαντικά τη σωματική και ψυχική υγεία των ανθρώπων.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 αναλαμβάνεται η **δέσμευση να φυτευτούν τουλάχιστον 3 δισεκατομμύρια επιπλέον δέντρα έως το 2030** με πλήρη σεβασμό των οικολογικών αρχών. Η πρωτοβουλία αυτή θα λειτουργήσει ανασχετικά στη

συνεχιζόμενη τάση μείωσης της καθαρής αύξησης των δασικών εκτάσεων της ΕΕ. Με την πάροδο του χρόνου, θα συμβάλει επίσης στην αύξηση της δασικής κάλυψης της ΕΕ και, με αυτόν τον τρόπο, της καταβόθρας και των αποθεμάτων άνθρακα στην ΕΕ. Θα συμβάλει επίσης στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και της δέσμευσης της κοινωνίας, συμβάλλοντας στην επίτευξη του στόχου να καταστεί η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050, στην αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και στην κυκλική οικονομία. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει χάρτη πορείας για την υλοποίηση της δέσμευσης με βάση τη γενική αρχή της **φύτευσης και της ανάπτυξης του κατάλληλου δέντρου στον κατάλληλο τόπο και για τον σωστό σκοπό.**

Χάρτης πορείας για τη φύτευση τουλάχιστον 3 δισεκατομμυρίων επιπλέον δένδρων έως το 2030[48]

Ο χάρτης πορείας καθορίζει σαφή κριτήρια για τη φύτευση, την καταμέτρηση και την παρακολούθηση των δένδρων. Συμπληρώνεται δε από ιστότοπο, από χρονοδιάγραμμα για τον τρόπο με τον οποίο θα αναπτυχθούν πρόσθετα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένου ενός καταμετρητή δέντρων, της συνεχιζόμενης κατάρτισης κατευθυντήριων γραμμών για φιλική προς τη βιοποικιλότητα δάσωση και αναδάσωση και κριτηρίων για την εγγυοφυσική δασοκομία, καθώς και πλατφορμών για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Ο χάρτης πορείας περιλαμβάνει μια σημαντική συνιστώσα παρακολούθησης, η οποία θα είναι απαραίτητη για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη του στόχου. Η εν λόγω συνιστώσα θα βασιστεί στην εμπειρογνωσία της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος. Με βάση τα δεδομένα παρακολούθησης, η Επιτροπή και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος θα παρέχουν αξιολογήσεις των τάσεων και της κατάστασης εφαρμογής. Θα επιδιωχθούν συνέργειες με τεχνολογικές λύσεις που ήδη χρησιμοποιούνται, δηλαδή για την παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα, προκειμένου να συγκεντρωθούν πληροφορίες σχετικά με τις δεσμεύσεις φύτευσης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

3.4. Οικονομικά κίνητρα για ιδιοκτήτες και διαχειριστές δασών για τη βελτίωση της ποσότητας και της ποιότητας των δασών της ΕΕ

Η ενισχυμένη προστασία και αποκατάσταση των δασών και η φιλικότερη προς τη βιοποικιλότητα βιώσιμη διαχείριση των δασών είναι αυτά που πρέπει να γίνουν και θα συμβάλλουν στη διασφάλιση της ανθεκτικότητας και της παραγωγικής ικανότητας των δασών για τις επόμενες δεκαετίες. Ωστόσο, πρέπει να αναγνωριστεί ότι αυτό δεν θα συμβεί χωρίς τα κίνητρα, τη δέσμευση και τη δράση των Ευρωπαίων ιδιοκτητών και διαχειριστών δασών, δηλ. των κυριότερων φροντιστών των δασών. Αυτό που είναι σωστό να γίνει πρέπει επίσης να είναι οικονομικά βιώσιμο και οι βέλτιστες πρακτικές καταδεικνύουν ότι αυτό μπορεί να συμβεί.

Στα δημόσια δάση είναι εύλογο τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τις προσπάθειες προστασίας και αποκατάστασης των δασών προκειμένου να επιτύχουν την από κοινού συμφωνηθείσα αυξημένη φιλοδοξία της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα και να διασφαλίσουν τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Η στρατηγική λειτουργεί ανασχετικά στην τάση μείωσης των καθαρών απορροφήσεων από τις χερσαίες εκτάσεις στην ΕΕ, ιδίως από δάση, κατά τα τελευταία 10 έτη. Η αντιστροφή αυτής της τάσης αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη της συμφωνηθείσας αυξημένης φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα και για τη διασφάλιση της ανθεκτικότητας των δασών στην κλιματική αλλαγή, ώστε τα δάση να μπορούν να εκπληρώνουν τις πολλαπλές λειτουργίες τους. Για αυτόν τον σκοπό θα απαιτηθεί σειρά

[48] Όπως ορίζεται στο παράρτημα της παρούσας στρατηγικής και στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τη δέσμευση για τη φύτευση 3 δισεκατομμυρίων δένδρων για το 2030 (SWD (2021) 651).

πρωτοβουλιών που επισημαίνονται στην παρούσα στρατηγική, όπως η προστασία και αποκατάσταση των δασών, η ενίσχυση των πρακτικών βιώσιμης διαχείρισης των δασών που διατηρούν τον άνθρακα στο δασικό οικοσύστημα, συμπεριλαμβανομένου του εδάφους, η απόδοση προτεραιότητας στην αλυσιδωτή χρήση της ξυλείας, καθώς και πρωτοβουλίες για την αναγέννηση των δασών και τη βιώσιμη αναδάσωση και δάσωση.

Ωστόσο, οι ιδιώτες ιδιοκτήτες και διαχειριστές δασών, ιδίως μικρών εκμεταλλεύσεων, συχνά εξαρτώνται άμεσα από τα δάση για την επιβίωσή τους και σήμερα το κύριο εισόδημά τους προέρχεται από την προμήθεια ξυλείας. Τα άλλα οφέλη, ιδίως η παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος, ανταμείβονται σπανίως ή ποτέ. Αυτό πρέπει να αλλάξει. **Οι ιδιοκτήτες και οι διαχειριστές δασών χρειάζονται κίνητρα και οικονομικά κίνητρα για να είναι σε θέση να παρέχουν, επιπλέον των υλικών και προϊόντων ξυλείας και εκτός της ξυλείας, και υπηρεσίες οικοσυστήματος μέσω της προστασίας και της αποκατάστασης των δασών, καθώς και για να αυξήσουν την ανθεκτικότητα των δασών τους μέσω της υιοθέτησης των περισσότερων φιλικών προς το κλίμα και τη βιοποικιλότητα πρακτικών διαχείρισης των δασών.** Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε τμήματα της Ευρώπης που έχουν πληγεί από την κλιματική αλλαγή νωρίτερα και περισσότερο από ό, τι αναμενόταν και όπου οι αγροτικές περιοχές έχουν πληγεί από την απώλεια εισοδήματος, μέσων διαβίωσης ή ακόμη και ζωών λόγω δασικών καταστροφών.

Υπάρχουν κατάλληλα παραδείγματα δημόσιων και ιδιωτικών συστημάτων πληρωμών για υπηρεσίες οικοσυστήματος (π.χ. για την προστασία του πόσιμου νερού, τη δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας). Οι επιλογές και η βελτίωση των τεχνικών δεξιοτήτων και των συνθηκών για την περαιτέρω ανάπτυξη των δημόσιων και ιδιωτικών αγορών για την παροχή υπηρεσιών δασικών οικοσυστημάτων διερευνώνται ως προς τη δυνατότητα ανάπτυξής τους με τη στήριξη της έρευνας από την ΕΕ[49]. Τα παραπάνω θα συμπληρωθούν από προπαρασκευαστική δράση του LIFE με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι πληρωμές για υπηρεσίες οικοσυστήματος μπορούν να ενσωματωθούν στα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, η οποία θα περιλαμβάνει τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τα υφιστάμενα εθνικά καθεστώτα πληρωμών για υπηρεσίες οικοσυστήματος.

Παραδείγματα δημόσιων και ιδιωτικών καθεστώτων πληρωμών για υπηρεσίες οικοσυστήματο

Το **φινλανδικό πρόγραμμα Metso** χρηματοδοτεί ιδιώτες ιδιοκτήτες δασών για να θέτουν τις εκτάσεις τους σε αγρανάπαυση με σκοπό τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Τα ποσά που παρέχονται εξαρτώνται από την αξία των εκτάσεων και τη διάρκεια της αγρανάπαυσης του δάσους.

Ο **κροατικός φόρος για όλους απαιτεί** από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασκούν οικονομικές δραστηριότητες και έχουν εισόδημα άνω των 400 000 EUR να καταβάλλουν το 0,0265 % των συνολικών εσόδων τους για να επωφελούνται από υπηρεσίες δασικών οικοσυστημάτων και μέσω ειδικού εθνικού ταμείου το ποσό αυτό διανέμεται στους ιδιοκτήτες δασών σύμφωνα με τα σχέδια διαχείρισης δασών.

Το **γαλλικό σύστημα επισήμανσης Bas Carbon** επιτρέπει σε ιδιωτικές και δημόσιες δράσεις να αντισταθμίζουν οικειοθελώς τις οικείες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου με την οικονομική στήριξη περιβαλλοντικών υπηρεσιών (δράσεις χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα) στο πλαίσιο της διαχείρισης δασών στη Γαλλία.

Το 2019, η **Πορτογαλία** δρομολόγησε πιλοτικό πρόγραμμα για την πληρωμή υπηρεσιών δασικών οικοσυστημάτων σε δύο φυσικά πάρκα, το οποίο καλύπτει την αποκατάσταση των φυτεύσεων ευκαλύπτου, τη φύτευση αυτόχθονων ειδών και την ανάπτυξη προϊόντων εκτός της ξυλείας.

[49] Έργα του προγράμματος «Ορίζων»: InnoForest, SINCERE.

Στη Γερμανία, η **ομοσπονδιακή νομοθεσία για τα ύδατα** παρέχει στους ιδιοκτήτες δασικών εκτάσεων το δικαίωμα να λαμβάνουν αντισταθμιστικές πληρωμές για περιορισμούς διαχείρισης σε περιοχές προστασίας υπόγειων υδάτων.

Στο πλαίσιο της **πρωτοβουλίας «green heart of cork» που ανέπτυξε η WWF Mediterranean**, μια ιδιωτική εταιρεία ποτών πλήρωσε τους ιδιοκτήτες δασών για την προστασία υδροφόρου ορίζοντα που χρησιμοποιούνταν στο πλαίσιο της διαδικασίας παραγωγής τους.

Όσον αφορά τις πολιτικές της ΕΕ, η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ), μέσω των εθνικών προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, παρέχει ήδη χρηματοδοτική στήριξη για τα δάση και τη διαχείριση των δασών, ιδίως για την προσαρμογή και την ανθεκτικότητα σε κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα. Κατά την περίοδο 2014-2020, τα μέτρα της ΚΓΠ στον τομέα της δασοκομίας δέσμευσαν 6,7 δισ. EUR για τη στήριξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ, κυρίως για τη δάσωση (27 %), την πρόληψη δασικών πυρκαγιών και καταστροφών (24 %) και για επενδύσεις σε λειτουργίες ανθεκτικότητας και σε οικολογικές και κοινωνικές λειτουργίες (19 %). Ωστόσο, η υιοθέτηση των μέτρων στον τομέα της δασοκομίας ήταν χαμηλή και μειώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού. Αυτό οφείλεται, για παράδειγμα, στην έλλειψη των αναγκαίων γνώσεων για τη διαχείριση των διοικητικών διαδικασιών για την υποβολή αίτησης πρόσβασης στα κονδύλια, σε συνδυασμό με την ανεπαρκή ελκυστικότητα της πριμοδότησης και την έλλειψη στήριξης για την ανάπτυξη ικανοτήτων μέσω συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθώς και στην περιορισμένη καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής δραστηριοτήτων και μέτρων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή με βάση τα δάση με σκοπό την πρόληψη και τη μείωση των κινδύνων (π.χ. δασικές πυρκαγιές, διάβρωση του εδάφους, ασθένειες, πλημμύρες).

Η νέα ΚΓΠ (για την περίοδο 2023-2027) παρέχει αυξημένη ευελιξία όσον αφορά τον σχεδιασμό των σχετικών με τα δάση παρεμβάσεων σύμφωνα με τις εθνικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες, μειώνοντας τη γραφειοκρατία και, παράλληλα, συνδέοντας παράλληλα και διασφαλίζοντας μια συνεργατική προσέγγιση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, των εθνικών πολιτικών για τα δάση και του κεκτημένου της ΕΕ για το περιβάλλον και το κλίμα. Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να **αυξήσει την απορρόφηση των κονδυλίων αγροτικής ανάπτυξης που διατίθενται για τους σκοπούς της παρούσας στρατηγικής**.

Οι συστάσεις προς τα κράτη μέλη σχετικά με τα στρατηγικά σχέδια της ΚΓΠ για την περίοδο 2023-2027 ενθάρρυναν τη δέουσα συνεκτίμηση των δασών. Τα κράτη μέλη έλαβαν ειδικές συστάσεις για τα δάση και τον τομέα της δασοκομίας. Οι συστάσεις αποσκοπούν κυρίως στην προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των δασών και της βιώσιμης αναδάσωσης και δάσωσης, στην ενίσχυση της πολυλειτουργικότητας και του ρόλου των δασών ως καταβόθρας άνθρακα, στην προστασία των δασών και στην αποκατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων ώστε να επιτευχθεί ικανοποιητική κατάσταση των οικοτόπων και των ειδών, στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των δασών στην κλιματική αλλαγή και στην ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών.

Τα κράτη μέλη πρέπει να αναλάβουν περαιτέρω δράση ώστε να αυξήσουν τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών στον τομέα των δασών στην ανάπτυξη των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ σε επίπεδο κρατών μελών. Η Επιτροπή θα παράσχει νέα μέσα για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ορθές πρακτικές για τον καλύτερο σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων σχετικών με τα δάση, με την προώθηση της ανταλλαγής μεταξύ εμπειρογνωμόνων στα κράτη μέλη, την παροχή εργαλείων επίδειξης για συνεπή χρήση της χρηματοδότησης και τη στήριξη της τοπικής και περιφερειακής δικτύωσης, συμπεριλαμβανομένων επιτόπιων πρωτοβουλιών επίδειξης. Κατά την αξιολόγηση των στρατηγικών σχεδίων της ΚΓΠ, η Επιτροπή

θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή σε μέτρα σχετικά με τα δάση, τα οποία έχουν ισχυρές συνέργειες με τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα.

Υπό το πρίσμα της αυξημένης φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, τα **κράτη μέλη ενθαρρύνονται ειδικά, ανάλογα με τις εθνικές τους συνθήκες, να θεσπίσουν καθεστώς πληρωμών για υπηρεσίες οικοσυστήματος για ιδιοκτήτες και διαχειριστές δασών, προκειμένου να καλύπτει το κόστος και το διαφυγόν εισόδημα**, όπως τα υποδειγματικά εθνικά συστήματα, για παράδειγμα, το φινλανδικό πρόγραμμα METSO. **Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να επιταχύνουν την εφαρμογή πρακτικών γεωργίας άνθρακα, για παράδειγμα μέσω οικολογικών προγραμμάτων για τη γεωργοδασοκομία ή παρεμβάσεων αγροτικής ανάπτυξης** για την κάλυψη φιλικών προς τη βιοποικιλότητα επενδύσεων αναδάσωσης και δάσωσης, γεωργοδασοκομίας και άλλων μη παραγωγικών επενδύσεων για την επίτευξη περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων. Για τη στήριξη των κρατών μελών, η Επιτροπή θα παρέχει **συμβουλές και τεχνική καθοδήγηση σχετικά με την ανάπτυξη του καθεστώτος πληρωμών για τις υπηρεσίες οικοσυστήματος.**

Η Επιτροπή θα εγκρίνει επίσης **την πρωτοβουλία για τη γεωργία άνθρακα**, η οποία εξαγγέλθηκε στη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», η οποία θα αποσκοπεί στην περαιτέρω προώθηση ενός νέου πράσινου επιχειρηματικού μοντέλου που ανταμείβει τις φιλικές προς το κλίμα και το περιβάλλον πρακτικές των διαχειριστών γης, συμπεριλαμβανομένων των διαχειριστών και των ιδιοκτητών δασών, με βάση τα οφέλη που παρέχουν για το κλίμα. Η αμοιβή των προσπαθειών μετριασμού μέσω της παροχής κινήτρων ή της παραγωγής εμπορεύσιμων πιστοποιητικών άνθρακα θα δημιουργήσει ένα νέο επιχειρηματικό μοντέλο που αποσκοπεί στην δημιουργία νέας πηγής εισοδήματος για τους γεωργούς, τους δασοκόμους και τους διαχειριστές γης που υλοποιούν βιώσιμες δραστηριότητες οι οποίες οδηγούν σε απορροφήσεις και αποθήκευση άνθρακα.

Τα προγράμματα γεωργίας άνθρακα μπορούν να προωθηθούν μέσω δημόσιων πολιτικών και ιδιωτικών πρωτοβουλιών. Επιπλέον, η δημόσια στήριξη μπορεί επίσης να λάβει τη μορφή καθαρής εθνικής χρηματοδότησης βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις, ιδίως βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τη γεωργία και τη δασοκομία, οι οποίες επί του παρόντος επανεξετάζονται και οι οποίες καλύπτουν ευρύ φάσμα μέτρων στον τομέα της δασοκομίας, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, επενδυτικών ενισχύσεων για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων ή ενισχύσεων για δασοπεριβαλλοντικές και κλιματικές υπηρεσίες και για τη διατήρηση των δασών. Η Επιτροπή διερευνά τρόπους για να διευκολύνει τη χρήση των εθνικών κονδυλίων για μέτρα στον τομέα της δασοκομίας και για να τα προσανατολίσει καλύτερα στις υπηρεσίες οικοσυστήματος κατά την επικείμενη αναθεώρηση των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις.

Επιπλέον, οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες μπορούν να χρηματοδοτήσουν προγράμματα γεωργίας άνθρακα μέσω της απόκτησης πιστοποιητικών άνθρακα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών στις αγορές. Οι δικαιούχοι θα λαμβάνουν ενισχύσεις που συνδέονται με τα επιτευχθέντα αποτελέσματα, διασφαλίζοντας μια πιο στοχευμένη χρήση των σχετικών κονδυλίων για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου για το κλίμα ή το περιβάλλον, όπως η παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος. Ως εκ τούτου, η γεωργία άνθρακα μπορεί να αποτελέσει δυνητικό δίαυλο για την επίτευξη και την υλοποίηση των στόχων στους οποίους βασίζεται η παρούσα στρατηγική.

Επιπλέον, η Επιτροπή αναπτύσσει ένα κανονιστικό πλαίσιο για την πιστοποίηση των απορροφήσεων άνθρακα, όπως ανακοινώθηκε στο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία.

Στο πλαίσιο του **μακρόπνοου οράματος για τις αγροτικές περιοχές**, θα προωθηθεί ένα δίκτυο αγροτικών περιοχών και δήμων στους οποίους τα δάση κατέχουν δεσπόζουσα θέση, ώστε να ακουστεί η φωνή των δασικών αγροτικών περιοχών, διασφαλίζοντας την εκπροσώπησή τους σε βασικές πρωτοβουλίες (αγροτικό παρατηρητήριο, πύλη του ΕΔΑΑ[50]) και διευκολύνοντας ειδικές εκτιμήσεις της πραγματικότητας και των αναγκών των δασικών περιοχών σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής δράσεις:

1. Θα προτείνει ένα **νομικά δεσμευτικό μέσο για την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων**, συμπεριλαμβανομένων των δασικών οικοσυστημάτων, έως το τέλος του 2021.
2. Θα καταρτίσει **κατευθυντήριες γραμμές για τον ορισμό των πρωτογενών και των παλαιών δασών**, συμπεριλαμβανομένου του **ορισμού, της χαρτογράφησης, της παρακολούθησης και της αυστηρής προστασίας**, τους, έως το τέλος του 2021.
3. **Από κοινού με τα κράτη μέλη και σε στενή συνεργασία με διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα των δασών, θα προσδιορίσει τους πρόσθετους δείκτες, καθώς και τα κατώτατα όρια ή τα εύρη τιμών για τη βιώσιμη διαχείριση των δασών** και θα αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν καλύτερα, ξεκινώντας σε εθελοντική βάση, έως το τέλος του 1ου τριμήνου του 2023.
4. Θα αναπτύξει **κατευθυντήριες γραμμές για φιλική προς τη βιοποικιλότητα δάσωση και αποκατάσταση**, έως το 1ο τρίμηνο του 2022.
5. Θα αναπτύξει έναν ορισμό και θα εγκρίνει κατευθυντήριες γραμμές για **εγγυοφυσικές δασοκομικές πρακτικές** , έως το 2ο τρίμηνο του 2022, **καθώς και εθελοντικό εγγυοφυσικό σύστημα πιστοποίησης της διαχείρισης των δασών**, έως το 1ο τρίμηνο του 2023.
6. Θα παράσχει **καθοδήγηση και προώθηση των ανταλλαγών γνώσεων σχετικά με ορθές πρακτικές για την προσαρμογή και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή**, χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων, την πλατφόρμα Climate-ADAPT.
7. Θα συμπληρώσει **την αναθεώρηση της νομοθεσίας για το δασικό πολλαπλασιαστικό υλικό** με μέτρα για την προώθηση της παραγωγής και εμπορίας δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού κατάλληλου για τις μελλοντικές κλιματικές συνθήκες έως τα τέλη του 2022.
8. Θα προωθήσει **τις σχετικές με τα δάση παρεμβάσεις στη μελλοντική ΚΓΠ (2023-2027)** σε σχέση με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, **ιδίως τη θέσπιση καθεστώτων πληρωμών για υπηρεσίες οικοσυστήματος και την ανάπτυξη πρακτικών γεωργίας άνθρακα**, καθώς και στο πλαίσιο άλλων χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ [π.χ. πολιτική συνοχής, LIFE, Ορίζων Ευρώπη, προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας της ΕΕ (Interreg)].
9. **Θα παράσχει συμβουλές και τεχνική καθοδήγηση σχετικά με την ανάπτυξη καθεστώτος πληρωμών για υπηρεσίες οικοσυστήματος,** έως τον Νοέμβριο του 2021.
10. Θα προωθήσει συστήματα αμοιβών που σχετίζονται με τα δάση στο πλαίσιο ενός σχεδίου δράσης για την πιστοποίηση τόσο της **γεωργίας άνθρακα όσο και της απορρόφησης άνθρακα**, το οποίο θα εγκριθεί έως το τέλος του 2021.
11. Θα εκπονήσει **μελέτη της επιστήμης της συμπεριφοράς όσον αφορά την απορρόφηση δημόσιων κονδυλίων από τους δασοκόμους** για τον καλύτερο προσδιορισμό περαιτέρω οδών βελτίωσης της πολιτικής.
12. **Θα προσδιορίσει και θα αντιμετωπίσει πιθανά εμπόδια που θέτει η ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ και οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις** όσον αφορά τη χορήγηση επαρκούς δημόσιας στήριξης σε υπηρεσίες επωφελείς για το δημόσιο συμφέρον.

4. Στρατηγική παρακολούθηση των δασών, υποβολή εκθέσεων και συλλογή δεδομένων

Σήμερα, οι πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των δασών στην ΕΕ, την κοινωνική και οικονομική τους αξία, καθώς και τις πιέσεις που αντιμετωπίζουν και τις υπηρεσίες

[50] https://enrd.ec.europa.eu/.

οικοσυστήματος που παρέχουν, είναι αποσπασματικές. Από το 2007, όταν έπαυσε να ισχύει ο κανονισμός «Έμφαση στα δάση»[51], δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων. Επιπλέον, υπάρχουν προκλήσεις που σχετίζονται με τη χρήση δεδομένων από τηλεπισκόπηση σε συνδυασμό με επίγεια δεδομένα (δηλαδή έλλειψη διαλειτουργικότητας, κοινοί ορισμοί, ασάφεια στην ερμηνεία των δεδομένων, έλλειψη μακρών και συγκρίσιμων χρονοσειρών πολύ υψηλής ευκρίνειας, περιορισμοί των υφιστάμενων τυποποιημένων δασικών προϊόντων από το Copernicus). Επίσης, δεν υπάρχει επαρκής σχεδιασμός για τα δάση, ο οποίος θα αντιμετώπιζε με συντονισμένο τρόπο και θα παρείχε μια ολοκληρωμένη εικόνα της πολυλειτουργικότητας των δασών στην ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, την οικολογική κατάσταση των δασών, την πρόληψη και τον έλεγχο των ζημιών στα δάση, καθώς και τη ζήτηση και προσφορά δασικής βιομάζας για διάφορους κοινωνικοοικονομικούς σκοπούς. Σε συνδυασμό με την ανάγκη για λεπτομερέστερους δείκτες βιώσιμης διαχείρισης των δασών και κατώτατα όρια για ορισμένες πτυχές του κλίματος και της βιοποικιλότητας, αυτό οδηγεί σε μια κατάσταση όπου, αφενός, τα κράτη μέλη έχουν συμφωνήσει σε επίπεδο ΕΕ να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στα δάση και στη δασική βιοοικονομία κατά τη μετάβαση της ΕΕ σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία.

Αφετέρου υπάρχουν αρκετοί διάσπαρτοι μηχανισμοί παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων αλλά δεν υπάρχει στρατηγικό πλαίσιο, το οποίο θα μπορούσε να τους φέρει σε επαφή και να καταστήσει δυνατή την ολοκληρωμένη και από κοινού με τα κράτη μέλη απόδειξη ότι η ΕΕ βρίσκεται στον σωστό δρόμο και ότι τα δάση μπορούν πράγματι να ανταποκριθούν στις πολλαπλές απαιτήσεις και λειτουργίες τους. **Ο στρατηγικός δασικός σχεδιασμός σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ σε εθνικό και, κατά περίπτωση, σε περιφερειακό επίπεδο**, ο οποίος βασίζεται σε αξιόπιστη παρακολούθηση και δεδομένα, σε διαφανή διακυβέρνηση και συντονισμένη ανταλλαγή πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ, είναι απαραίτητος για την επίτευξη των από κοινού συμφωνηθέντων στόχων της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία και την επίτευξη της φιλοδοξίας για τη βιοποικιλότητα και την κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της επίτευξης των στόχων απορρόφησης, όπως ορίζονται στην πρόταση αναθεωρημένου κανονισμού για τις δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας.

Για τον σκοπό αυτό και με την επιφύλαξη εκτίμησης των επιπτώσεων, η **Επιτροπή θα υποβάλει νομοθετική πρόταση για ένα πλαίσιο σχετικά με την παρατήρηση των δασών, την υποβολή εκθέσεων και τη συλλογή δεδομένων**. Με τον τρόπο αυτό θα θεσπιστεί ένα **ολοκληρωμένο πλαίσιο παρακολούθησης των δασών σε επίπεδο ΕΕ**, με τη χρήση τεχνολογιών τηλεπισκόπησης και γεωχωρικών δεδομένων ενοποιημένων με επίγεια παρακολούθηση, το οποίο θα βελτιώσει την ακρίβεια της παρακολούθησης. Με την επιφύλαξη εκτίμησης των επιπτώσεων και διαβούλευσης, και με πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας, στο πλαίσιο θα περιλαμβάνονται επίσης **στρατηγικά σχέδια για τα δάση** που θα αναπτυχθούν από τις αρμόδιες εθνικές ή, κατά περίπτωση, περιφερειακές αρχές. Με την παρούσα πρόταση θα θεσπιστεί ένα πλαίσιο για το αποτελεσματικότερο συντονισμό των δράσεων, με πλήρη σεβασμό των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών στον τομέα αυτό.

[51] Ο κανονισμός «Έμφαση στα δάση» (2152/2003) άρχισε να ισχύει κατά την περίοδο 2003-2007 και συνέβαλε στη «δημιουργία ενός προγράμματος για την παρακολούθηση των δασών και των περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων για την προστασία των δασών στην Κοινότητα». Το πρόγραμμα βασίστηκε στα επιτεύγματα δύο προηγούμενων κανονισμών του Συμβουλίου για την παρακολούθηση των επιπτώσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης [κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 του Συμβουλίου] και των πυρκαγιών [κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 του Συμβουλίου] στα δασικά οικοσυστήματα. Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος «Έμφαση στα δάση» διατίθεται στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/environment/archives/forests/ffocus.htm.

Όσον αφορά την παρακολούθηση, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην τακτική, συχνότερη και οικονομικά αποδοτική υποβολή και επικαιροποίηση δεδομένων σχετικά με θέματα προτεραιότητας που σχετίζονται με την πολιτική της ΕΕ, όπως οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, η βιοποικιλότητα, η υγεία, οι ζημίες, τα χωροκατακτητικά ξένα είδη, η διαχείριση των δασών και η χρήση βιομάζας για διάφορους κοινωνικοοικονομικούς σκοπούς. Η παρακολούθηση πρέπει να γίνεται με υψηλή χωρική και χρονική κάλυψη. Η επικαιρότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική και λόγω της ταχείας εξέλιξης των δασικών φυσικών διαταραχών. Το πλαίσιο θα επωφεληθεί από τις συνιστώσες του διαστημικού προγράμματος της ΕΕ και θα πρέπει να αξιοποιήσει τις υπηρεσίες Galileo και Copernicus για τη βελτίωση αυτών των διαδικασιών[52].

Θα καταρτιστεί κατάλογος παραμέτρων σχετικά με την εναρμονισμένη παρακολούθηση σε επίπεδο ΕΕ και θα συλλέγονται και θα υποβάλλονται δεδομένα, με βάση τους υφιστάμενους δείκτες και τα υφιστάμενα συστήματα παρακολούθησης σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο (π.χ. το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για τις Δασικές Πυρκαγιές[53]), και με σεβασμό της αρχής «μόνον άπαξ», όπως ορίζεται στον κανονισμό για την ενιαία ψηφιακή θύρα. Οι επιλογές για νέες παραμέτρους και δείκτες παρακολούθησης θα αξιολογούνται και θα εξετάζονται μέσω διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη, την υποστήριξη εμπειρογνωμόνων, την έρευνα και άλλα μέσα, και θα ενσωματώνονται στο σύστημα παρακολούθησης, εφόσον είναι διαθέσιμα. Το νέο πλαίσιο παρακολούθησης θα μπορούσε επίσης να επωφεληθεί από την πρωτοβουλία «Προορισμός: Γη» (DestinE)[54] της ΕΕ με τη μορφή ενός ειδικού ψηφιακού δίδυμου, το οποίο μπορεί να θεωρηθεί νέα σταδιακή αλλαγή για τη μοντελοποίηση του γήινου συστήματος και την αφομοίωση δεδομένων σε διαφορετικούς αλλά διασυνδεδεμένους θεματικούς τομείς[55].

Το σύστημα πληροφοριών για τα δάση της Ευρώπης (FISE) θα ενισχυθεί ώστε να καταστεί ο ακρογωνιαίος λίθος για την εναρμόνιση των δασικών δεδομένων στην Ευρώπη. Ως εκ τούτου, το ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης των δασών θα πλαισιωθεί από το εν λόγω σύστημα πληροφοριών και τα αποτελέσματά του θα καταστούν διαθέσιμα. Το παρατηρητήριο της ΕΕ για την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών, τις αλλαγές στην παγκόσμια δασική κάλυψη και τους συναφείς ενοχοποιητικούς παράγοντες της Επιτροπής[56] θα αναπτύξει εργαλεία παρακολούθησης με βάση την παρατήρηση της γης για τα δάση, τα οποία μπορούν να τεθούν σε λειτουργία από το Copernicus και να χρησιμοποιηθούν από το FISE ως μέρος του ολοκληρωμένου συστήματος παρακολούθησης των δασών.

Θα καταρτίζεται και θα επικαιροποιείται ετησίως πίνακας βασικών δεικτών για δείκτες όπως εκείνοι που προέρχονται από δεδομένα τηλεπισκόπησης, τα οποία είναι άμεσα διαθέσιμα. Λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων και της ταχέως μεταβαλλόμενης κατάστασης στα δάση της ΕΕ, οι διαταραχές των δασών και οι επικαιροποιημένες εκτιμήσεις κινδύνου θα αποτελούν

---

52 Τα δεδομένα ή τα προϊόντα Sentinel του Copernicus και η τεχνητή νοημοσύνη χρησιμοποιούνται ήδη σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε επίπεδο κρατών μελών, π.χ. για την παροχή συνεχούς απογραφής δασών στην Πορτογαλία, τον εντοπισμό της χρήσης γης (αλλαγές), καθώς και για τον έλεγχο της κατάστασης υγείας των δένδρων προς υποστήριξη των διαχειριστών δασών και της βιομηχανίας χαρτοπολτού και χαρτιού. Στη Σουηδία, οι πληροφορίες που προέρχονται από δορυφορικές εικόνες επιτρέπουν τον εντοπισμό παράνομης υλοτόμησης, η οποία είναι πλέον σπάνια, και πρακτικών κακής διαχείρισης, από το 2000. Στη Ρουμανία, ένα έργο «έξυπνου δάσους» υλοποιείται σε πρωτογενές δάσος για την ειδοποίηση των δασοφυλάκων σχετικά με πιθανή παράνομη υλοτομία. Τα παραδείγματα αυτά δεν αποτελούν πλέον εξαίρεση και οδηγούν τη διαχείριση των δασών στην ψηφιακή εποχή.

53 https://effis.jrc.ec.europa.eu.

54 https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/destination-earth

55 Όσον αφορά τις επιλογές ανάπτυξης και δημόσιων συμβάσεων στον τομέα της ΤΠ υπό την καθοδήγηση της Επιτροπής, θα υπόκεινται σε προέγκριση από το συμβούλιο για την τεχνολογία των πληροφοριών και την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

56 Εντατικοποίηση της δράσης της ΕΕ για την προστασία και την αποκατάσταση των δασών του πλανήτη.

επίσης μέρος των ετήσιων εκθέσεων. Κάθε 6 χρόνια θα καταρτίζεται πίνακας δεικτών για τους δείκτες των οποίων η ενοποίηση απαιτεί περισσότερο χρόνο. Αυτό θα συμβάλλει επίσης στις τακτικές διαδικασίες παρακολούθησης, όπως οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, το 8ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον και το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Η μελλοντική ευρωπαϊκή σύμπραξη στον τομέα της δασικής επιστήμης θα συμμετάσχει στην εκπόνηση των εν λόγω εκθέσεων. Οι περιλήψεις για το κοινό θα είναι διαθέσιμες για όλες τις εκθέσεις FISE που αναφέρονται ανωτέρω. Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι οι επιστημονικά τεκμηριωμένες γνώσεις και πληροφορίες θα καθίστανται προσβάσιμες σε όλους. Οι ιδιοκτήτες και οι διαχειριστές δασών, η κοινωνία των πολιτών ή οι ομάδες τοπικής δράσης καλούνται να αξιοποιούν τις εν λόγω εκθέσεις και να διοργανώνουν δημόσιες ενημερωτικές συναντήσεις στις χώρες ή τις κοινότητές τους, με σκοπό την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα ευρωπαϊκά δάση.

Οι πολίτες και οι κοινότητες θα συμμετέχουν επίσης στην παρακολούθηση των δένδρων που φυτεύονται ως συμβολή στη δέσμευση για τουλάχιστον 3 δισεκατομμύρια επιπλέον δέντρα έως το 2030, μέσω του δικτυακού τόπου MapMyTree. Πρακτικές συμβουλές σχετικά με τη δενδροφύτευση και τη φροντίδα των δέντρων θα διατίθενται σε ειδική πλατφόρμα.

Με πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας, τα στρατηγικά σχέδια θα εκπονούνται από τις εθνικές ή, κατά περίπτωση, τις περιφερειακές αρχές των κρατών μελών. Αυτές θα παρουσιάσουν το **στρατηγικό όραμα των κρατών μελών για τα δάση τους και τον δασικό τομέα** για τα επόμενα 10, 30 και 50 έτη. Τα σχέδια δεν θα υπόκεινται σε έγκριση από την Επιτροπή, αλλά θα περιέχουν κοινά στοιχεία και μια γενική δομή που θα αναπτύσσονται σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και με την επιφύλαξη προηγούμενης εκτίμησης των επιπτώσεων καθώς και δέσμευσης από πλευράς των ενδιαφερόμενων φορέων, ώστε να είναι δυνατή η συγκρισιμότητα και η παρουσίαση μιας ολοκληρωμένης εικόνας της κατάστασης, όσον αφορά τόσο την τρέχουσα όσο και την μελλοντική εξέλιξη των δασών της ΕΕ, όπως την οραματίζονται τα κράτη μέλη.

Επιπλέον, και σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, το ποσοστό των δασικών περιοχών που καλύπτονται από **σχέδια διαχείρισης δασών** (στο εξής: ΣΔΔ) θα πρέπει να καλύπτει όλα τα διαχειριζόμενα δημόσια δάση και αυξημένο αριθμό ιδιωτικών δασών.[57] Αυτό θα βοηθήσει τους ιδιοκτήτες και τους διαχειριστές δασών να μετατρέψουν αποτελεσματικά τους στόχους πολιτικής και τις στρατηγικές προτεραιότητες που έχουν τεθεί σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο στην πράξη. Τα ΣΔΔ θα πρέπει να περιλαμβάνουν εκτίμηση και διαχείριση των κινδύνων που σχετίζονται με τα δάση και θα πρέπει να ενσωματώνουν καλύτερα τα δεδομένα σχετικά με τη βιοποικιλότητα. Κατά την προπαρασκευή του νέου νομοθετικού μέσου για την παρακολούθηση των δασών στην ΕΕ, η Επιτροπή, με βάση την πείρα της προηγούμενης δασικής στρατηγικής της ΕΕ[58], θα προβεί σε συγκριτική αξιολόγηση των απαιτήσεων και των κριτηρίων που περιλαμβάνονται στα ΣΔΔ και θα εξετάσει το ενδεχόμενο καθορισμού περαιτέρω κριτηρίων, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ΣΔΔ πληρούν τους στόχους της παρούσας στρατηγικής για το κλίμα, τη βιοποικιλότητα, τη βιοοικονομία και την κοινωνική και αγροτική ανάπτυξη. Επιπλέον, κατά την αξιολόγηση θα εξεταστεί ο τρόπος στήριξης και παροχής συμβουλών στους δασοκόμους για την κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων.

---

57 Σε αρκετά κράτη μέλη υπάρχουν ήδη σχέδια διαχείρισης δασών και απαιτήσεις για τα εν λόγω σχέδια στα οποία θα βασιστεί η αξιολόγηση της Επιτροπής. Βλέπε: Σύνοψη των απαιτήσεων για τα σχέδια διαχείρισης δασών: fmp_table.pdf (europa.eu).

58 COM (2013)659 final

Το νέο νομικό πλαίσιο θα υποστηριχθεί από ένα ολοκληρωμένο σύστημα διακυβέρνησης βάσει του επικαιροποιημένου, πιο συμμετοχικού και συνεκτικότερου πλαισίου διακυβέρνησης της ΕΕ για τα δάση, σύμφωνα με το τμήμα 6. Στο πλαίσιο του τελευταίου, θα συσταθεί ειδική ομάδα με τη συμμετοχή βασικών εμπειρογνωμόνων και δικτύων για την παρακολούθηση και τον σχεδιασμό των δασών, η οποία θα συνδράμει στον προσδιορισμό και τον καθορισμό του κοινού καταλόγου μεθόδων και δεικτών για την παρακολούθηση, με καθορισμό των προγραμμάτων εργασίας και εντοπισμό των ερευνητικών αναγκών και της προόδου.

Η Επιτροπή:

1. Θα υποβάλει **νέα νομοθετική πρόταση σχετικά με την παρατήρηση των δασών, την υποβολή εκθέσεων και τη συλλογή δεδομένων,** ώστε να διασφαλίσει ένα συντονισμένο σύστημα παρακολούθησης, συλλογής δεδομένων και υποβολής εκθέσεων της ΕΕ για τα δάση. Στο πλαίσιο αυτό, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα καταρτίσουν **στρατηγικά σχέδια για τα δάση** τα οποία θα αφορούν τα δάση και τον δασικό τομέα, με πλήρη τήρηση της αρχής της επικουρικότητας και της Συνθήκης, έως το 1ο τρίμηνο του 2023.
2. **Στο πλαίσιο του συστήματος πληροφοριών για τα δάση της Ευρώπης (FISE), με βάση βελτιωμένα προϊόντα Copernicus, άλλα είδη παρακολούθησης βάσει δεδομένων τηλεπισκόπησης και επίγειας παρακολούθησης ενισχύουν την υφιστάμενη παρακολούθηση των κλιματικών επιπτώσεων και άλλων φυσικών ή ανθρωπογενών διαταραχών στα δάση**.
3. **Θα εκπονεί και θα δημοσιεύει τακτικές εκθέσεις και περιλήψεις για το κοινό σχετικά με τα δάση στην ΕΕ** με την υποστήριξη μιας ευρύτερης ευρωπαϊκής σύμπραξης στον τομέα της επιστήμης των δασών.
4. Μέσω του Κοινού Κέντρου Ερευνών[59], **θα αναπτύξει μια ευρωπαϊκή σύμπραξη στον τομέα της δασικής επιστήμης**, με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης νέων δεικτών με βάση την τηλεπισκόπηση και τα τελευταία αποτελέσματα της έρευνας.

5. Ένα ισχυρό θεματολόγιο έρευνας και καινοτομίας για τη βελτίωση των γνώσεών μας σχετικά με τα δάση

Η έρευνα και η καινοτομία αποτελούν βασικούς μοχλούς για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της στρατηγικής. Η Επιτροπή, μέσω του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», θα προωθήσει περαιτέρω την επιστημονικά τεκμηριωμένη συμβολή των δασών της ΕΕ στις φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας για την κλιματική ουδετερότητα και ανθεκτικότητα, τη βιοποικιλότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι σχετικές με τα δάση δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας θα υποστηριχθούν μέσω της θεματικής ομάδας «*Τρόφιμα, βιοοικονομία, φυσικοί πόροι, γεωργία και περιβάλλον*». Η ομάδα αυτή παρέχει ευκαιρίες για την ενίσχυση και τη δημιουργία συνεργειών μεταξύ των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών στόχων για τα δάση και για να τεθούν οι ανθρώπινες οικονομικές δραστηριότητες σε τροχιά βιωσιμότητας.

Η έρευνα και η καινοτομία θα **αυξήσουν την αποτελεσματικότητα της ενισχυμένης βιώσιμης διαχείρισης των δασών υπό μεταβαλλόμενες κλιματικές συνθήκες**, μεταξύ άλλων, ενισχύοντας τις γνώσεις σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, συμβάλλοντας σε μεγαλύτερη ποικιλία δασών και γενετικών πόρων και παρέχοντας τεκμηριωμένη και πρακτικά εφικτή καθοδήγηση για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν

[59] Η Επιτροπή, μέσω του Κοινού Κέντρου Ερευνών, θα διεξάγει επιστημονική έρευνα και θα διαχειρίζεται τις επιστημονικές γνώσεις με σκοπό την υποστήριξη της υλοποίησης της δασικής στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης μεθόδων για την παρακολούθηση των Ευρωπαϊκών δασών μέσω τηλεπισκόπησης, καθώς και της αξιολόγησης της κατάστασης των δασών και των πιέσεων μέσω ενός συνδυασμού τηλεπισκόπησης και στατιστικών δεδομένων.

σύμφωνα με τους στόχους για τη βιοποικιλότητα. Μια ολιστική προσέγγιση για τους νέους και αναδυόμενους επιβλαβείς οργανισμούς και ασθένειες θα έχει ως στόχο τη μείωση των βιοτικών διαταραχών και κινδύνων. Η αποκατάσταση υγιών και προσαρμοσμένων στις τοποθεσίες δασών και εδαφών θα υποστηριχθεί, μεταξύ άλλων, μέσω της αποστολής έρευνας και καινοτομίας για την υγεία του εδάφους και τα τρόφιμα. Θα επιδιωχθεί καλύτερη κατανόηση των πρωτογενών και παλαιών δασών, καθώς και της βιοποικιλότητας και των κλιματικών λειτουργιών τους.

Τα **πολλαπλά οφέλη από τις υπηρεσίες δασικών οικοσυστημάτων** και οι αλληλεξαρτήσεις τους θα αντιμετωπιστούν περαιτέρω με διεπιστημονικό και ολοκληρωμένο τρόπο, με στόχο την αύξηση της αξίας των βιώσιμων και πολυλειτουργικών δασών και τη μεγιστοποίηση των οφελών τους για την κοινωνία. Θα ενισχυθεί η έρευνα και η καινοτομία σχετικά με τα γεωργοδασοκομικά συστήματα και άλλα δέντρα εκτός των δασών.

Οι στοχευμένες επενδύσεις για την καλύτερη χρήση των δεδομένων και την ανάπτυξη υποδομών, τεχνολογιών και μοντέλων διακυβέρνησης θα **επιταχύνουν την εφαρμογή ψηφιακών καινοτομιών** στη δασοκομία, στις αγροτικές περιοχές και σε όλες τις αξιακές αλυσίδες.

Προκειμένου να **ενισχυθεί η συνεργασία στην ΕΕ,** θα προταθεί μια σύμπραξη έρευνας και καινοτομίας στον τομέα της δασοκομίας, ώστε να ξεπεραστεί ο κατακερματισμός των δημόσιων ερευνητικών προσπαθειών στην ΕΕ και να ενισχυθούν οι εργασίες σχετικά με τις ερευνητικές προτεραιότητες που απαιτούν στενότερο συντονισμό. Η συνεισφορά έως και 1 δισ. EUR από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» θα συνδυαστεί με τις συμπληρωματικές ιδιωτικές επενδύσεις στη μελλοντική σύμπραξη για μια Ευρώπη που βασίζεται στην κυκλική βιοοικονομία για την τόνωση των καινοτόμων και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων υλικών και προϊόντων βιολογικής προέλευσης που έχουν μεγάλες δυνατότητες υποκατάστασης των αντίστοιχων υλικών και προϊόντων ορυκτής προέλευσης. Τα δασικά έργα θα πρέπει να συμβάλλουν στη διαφοροποίηση του εισοδήματος των ιδιοκτητών και των διαχειριστών δασών και να αυξάνουν τη βιωσιμότητα και την κυκλικότητα της δασικής οικονομίας.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για την ενίσχυση του ρόλου της δασοκομίας στην ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας – AGRI. Στόχος θα είναι η **επιτάχυνση της υιοθέτησης καινοτομιών που σχετίζονται με τα δάση, η προώθηση της ανταλλαγής γνώσεων, της συνεργασίας, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης** και της παροχής συμβουλών για τη στήριξη βελτιωμένων πρακτικών βιώσιμης διαχείρισης των δασών και η απελευθέρωση του κοινωνικοοικονομικού και περιβαλλοντικού δυναμικού των δασών στις αγροτικές περιοχές.

Η Επιτροπή:

1. Θα αναπτύξει ένα θεματολόγιο έρευνας και καινοτομίας με τίτλο «**Σχεδιασμός των μελλοντικών δασών μας**» από κοινού με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, εντοπίζοντας από κοινού τα κενά έρευνας και τις μελλοντικές προτεραιότητες για τη δασοκομία και τον δασικό τομέα.
2. Θα στηρίξει τον τεκμηριωμένο **σχεδιασμό και την υλοποίηση στρατηγικών αποκατάστασης των δασών** με τη συμμετοχή της κοινωνίας και σε διάφορα οικολογικά και κοινωνικοοικονομικά πλαίσια, μεταξύ άλλων μέσω της προγραμματισμένης αποστολής έρευνας και καινοτομίας για την υγεία των δασικών εδαφών.
3. **Θα ενισχύσει τη συνεργασία** στην ΕΕ υποβάλλοντας πρόταση για σύμπραξη έρευνας και καινοτομίας για τη δασοκομία, συμπεριλαμβανομένων εμβληματικών πρωτοβουλιών για τη διεξαγωγή δοκιμών και την επίδειξη λύσεων σε επιλεγμένους βασικούς στρατηγικούς τομείς.
4. Μέσω του προγράμματος «Πολιτική προστασία για την κοινωνία» του «Ορίζων Ευρώπη», θα **υλοποιήσει συμπληρωματικές δράσεις για τη στήριξη των πολιτικών μείωσης του κινδύνου καταστροφών** (συμπεριλαμβανομένων των δασικών πυρκαγιών), ώστε να

	ενισχυθούν οι ικανότητες διαχείρισης και διακυβέρνησης κινδύνων και ανθεκτικότητας.
5.	Θα αναπτύξει ένα **επιστημονικό πρόγραμμα πολιτών για τη δασική βιοποικιλότητα**, ιδίως με τη συμμετοχή των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών στην παρακολούθηση της δασικής βιοποικιλότητας.

6. Συμμετοχικό και συνεκτικό πλαίσιο διακυβέρνησης της ΕΕ για τα δάση

Η ευρύτερη συμβολή των δασών στους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, όπως παρουσιάζονται στη στρατηγική, μεταξύ άλλων για το κλίμα, τη βιοποικιλότητα και τη βιώσιμη βιοοικονομία, απαιτεί μια πιο συμμετοχική και καλύτερα συντονισμένη δομή διακυβέρνησης των δασών της ΕΕ, η οποία θα αντικατοπτρίζει όλους τους στόχους της νέας δασικής στρατηγικής της ΕΕ και τις διασυνδέσεις τους. Θα πρέπει να διασφαλιστεί ο ενισχυμένος συντονισμός των διαφόρων πολιτικών και να διευκολυνθεί η πολυτομεακή ανταλλαγή πληροφοριών, με τη συμμετοχή ευρέος φάσματος εμπειρογνωμόνων και ενδιαφερόμενων μερών. Δεδομένου του αυξανόμενου ενδιαφέροντος των Ευρωπαίων πολιτών για το μέλλον των δασών της ΕΕ, θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί η διαφάνεια της διακυβέρνησης, ώστε όλοι να μπορούν να παρακολουθούν τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή και τα κράτη μέλη επικουρούνται στην επίτευξη των στόχων της νέας δασικής στρατηγικής της ΕΕ.

Σε αυτό το πνεύμα, η Επιτροπή θα προτείνει ένα ενωσιακό σύστημα διακυβέρνησης των δασών το οποίο θα προωθεί τη συνοχή των πολιτικών και τις συνέργειες μεταξύ των διαφόρων λειτουργιών που απαιτείται να έχουν τα δάση βάσει μιας βιώσιμης και κλιματικά ουδέτερης ευρωπαϊκής οικονομίας και θα επιτρέπει στα κράτη μέλη, τους ιδιοκτήτες και τους διαχειριστές δασών, τη βιομηχανία, την ακαδημαϊκή κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών να συζητούν θέματα δασικής πολιτικής, αποφεύγοντας παράλληλα τις αλληλεπικαλυπτόμενες δομές.

Όσον αφορά τον διάλογο με τα κράτη μέλη, με βάση την εκτεταμένη πείρα και τη συνεργασία στο πλαίσιο της μόνιμης δασικής επιτροπής και της ομάδας εργασίας για τα δάση και τη φύση, η Επιτροπή θα προτείνει μια επικαιροποιημένη διακυβέρνηση που θα συγκεντρώνει τις δύο αυτές ομάδες σε μια ενιαία ομάδα εμπειρογνωμόνων με εντολή που θα αντικατοπτρίζει όλους τους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους της νέας δασικής στρατηγικής της ΕΕ και τη συμμετοχή στην εν λόγω ομάδα, διασφαλίζοντας ότι στην ομάδα αυτή συμμετέχουν πολλοί εκπρόσωποι κρατών μελών από διαφορετικά υπουργεία. Για να επιτευχθεί αυτό και να αποφευχθεί η δημιουργία μιας πρόσθετης δομής, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για την αναθεώρηση του εσωτερικού κανονισμού της μόνιμης δασικής επιτροπής ή για τον καθορισμό άλλων μέτρων, ανάλογα με τις ανάγκες. Θα δημιουργηθούν επίσης καλύτερες συνέργειες με την ομάδα εμπειρογνωμόνων για τις δασικές βιομηχανίες και τομεακά θέματα.

Όσον αφορά τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, τους ιδιοκτήτες και τους διαχειριστές δασών, τη βιομηχανία και την ακαδημαϊκή κοινότητα, η Επιτροπή θα υιοθετήσει παρόμοια προσέγγιση και θα αξιοποιήσει την πείρα της υφιστάμενης ομάδας διαλόγου της κοινωνίας των πολιτών για τη δασοκομία και τον φελλό και της ομάδας εργασίας για τα δάση και τη φύση, δημιουργώντας μια ομάδα με αναθεωρημένη δήλωση αποστολής, ευρύτερη συμμετοχή και εστίαση στην υλοποίηση της νέας δασικής στρατηγικής της ΕΕ.

Η Επιτροπή θα διασφαλίζει τακτικές κοινές συνεδριάσεις μεταξύ των δύο ομάδων, τουλάχιστον δύο φορές ετησίως, και θα δεσμεύεται για την πλήρη διαφάνεια των συζητήσεων. Η Επιτροπή ενθαρρύνει επίσης τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν ευρείες πλατφόρμες πολυμερούς διαλόγου για τη συζήτηση και την επικαιροποίηση των ευρωπαϊκών, εθνικών και τοπικών δασικών πολιτικών.

Αυτή η ενισχυμένη δομή διακυβέρνησης θα επιτρέψει την ενίσχυση του διαλόγου, τη διάρρηξη των στεγανών και θα αντικατοπτρίζει πλήρως, στο πνεύμα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της νέας δασικής στρατηγικής της ΕΕ, τις συνέργειες μεταξύ της αγροτικής ανάπτυξης, της βιώσιμης δασικής βιοοικονομίας και της αυξημένης φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα.

Η Επιτροπή θα προωθήσει επίσης τη δημιουργία «δασικών συμβουλευτικών υπηρεσιών» στα κράτη μέλη, ισοδύναμων με τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που υπάρχουν στο πλαίσιο της ΚΓΠ.

7. Εντατικοποίηση της εφαρμογής και της επιβολής του υφιστάμενου κεκτημένου της ΕΕ

Η εφαρμογή και η επιβολή του κεκτημένου της ΕΕ που αφορά τα δάση και τα θέματα δασικής διαχείρισης πρέπει να επιταχυνθεί. Οι οδηγίες για τους οικοτόπους[60] και τα άγρια πτηνά[61] προβλέπουν τη διατήρηση ενός σημαντικού φάσματος δασικών οικοτόπων και ζωικών και φυτικών ειδών που σχετίζονται με τα δάση. Η οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη[62] απαιτεί την πρόληψη και αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών που αφορούν δασικούς οικοτόπους[63]. Η οδηγία για το περιβαλλοντικό έγκλημα[64] ποινικοποιεί ορισμένες συμπεριφορές που συνεπάγονται ζημίες σε προστατευόμενα δάση[65]. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει αναθεώρηση για την ενίσχυσή της εν λόγω τελευταίας οδηγίας. Η οδηγία[66] για τη στρατηγική εκτίμηση επιπτώσεων και η οδηγία[67] για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων αφορούν ορισμένα σχέδια, προγράμματα και έργα δασοκομίας. Η οδηγία για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες[68] προβλέπει τη διάθεση περιβαλλοντικών πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων διαχείρισης δασών.

Ο κανονισμός της ΕΕ για την ξυλεία[69] απαγορεύει την είσοδο παράνομης ξυλείας στην ΕΕ και θεσπίζει υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά της ΕΕ. Η Επιτροπή ολοκληρώνει τον έλεγχο καταλληλότητας του εν λόγω κανονισμού και του κανονισμού σχετικά με την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο[70] και θα παρουσιάσει τα πορίσματά της και μια πρόταση για τη

60 Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 1992.

61 Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών.

62 Οδηγία 2004/34/ΕΚ σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας.

63 Βλ. κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής που παρέχουν μια κοινή ερμηνεία του όρου «περιβαλλοντική ζημία» στο πλαίσιο της οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη [C(2021) 1860 final], ιδίως τα σημεία 15, 18 και 90.

64 Οδηγία 2008/99/ΕΚ σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου.

65 Βλ., για παράδειγμα, το άρθρο 3 παράγραφος η) της οδηγίας 2008/99/ΕΚ.

66 Οδηγία 2001/42/ΕΚ σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων.

67 Οδηγία 2011/92/ΕΕ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον.

68 Οδηγία 2003/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες[68] και για την κατάργηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

69 Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2010, για τη θέσπιση των υποχρεώσεων των φορέων εκμετάλλευσης που διαθέτουν ξυλεία και προϊόντα ξυλείας στην αγορά.

70 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2173/2005 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2005, περί δημιουργίας εθελοντικού συστήματος αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

βελτίωση των κανόνων κατά της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών αργότερα εντός του 2021.

Η παράνομη υλοτομία είναι ιδιαίτερα ανησυχητική όταν αφορά πρωτογενή και παλαιά δάση ή δασικούς οικοτόπους πολύ μικρής έκτασης λόγω του μη αναστρέψιμου χαρακτήρα των ζημιών. Η πλημμελής εφαρμογή του σχετικού κεκτημένου μπορεί επίσης να προκαλέσει υποβάθμιση των δασών ή έλλειψη βελτίωσης της κατάστασης διατήρησης των δασών. Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να βελτιώσει τη διασφάλιση της συμμόρφωσης σε εθνικό επίπεδο, εντατικοποιώντας τους διαλόγους της με τις αρμόδιες αρχές των επιμέρους κρατών μελών, και σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη και τα ευρωπαϊκά δίκτυα περιβαλλοντικών υπηρεσιών, επιθεωρητών, αστυνομίας, εισαγγελέων και δικαστών, αξιοποιώντας τις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν ήδη εκπονηθεί σε συνεργασία με τα παραπάνω και έχουν υιοθετηθεί από τα παραπάνω[71], καθώς και να επιταχύνει την επιβολή, μεταξύ άλλων με τη χρήση διαδικασιών επί παραβάσει, όπου κρίνεται σκόπιμο. Η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει σε σχέση με δραστηριότητες δασοκομίας που παραβιάζουν τις οδηγίες για τους οικοτόπους και τα άγρια πτηνά, την οδηγία για τη στρατηγική εκτίμηση επιπτώσεων, τον κανονισμό της ΕΕ για την ξυλεία και την οδηγία για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες.

Η Επιτροπή θα προωθήσει τη χρήση γεωχωρικών πληροφοριών στα κράτη μέλη[72] και σε επίπεδο ΕΕ αναπτύσσοντας τη δική της ικανότητα χρήσης γεωχωρικών πληροφοριών για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης[73]. Θα παρέχει επίσης επικαιροποιημένη καθοδήγηση σχετικά με την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων που αφορούν τα δάση, όπως οι κανόνες προστασίας των ειδών δυνάμει της οδηγίας[74] για τους οικοτόπους και οι διατάξεις προστασίας για τους τόπους Natura 2000, καθώς και σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία της φύσης στα δάση[75]. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να χρησιμοποιούν τη διαθέσιμη τεχνική βοήθεια, όπως το πρόγραμμα TAIEX EIR μεταξύ ομοτίμων[76], και τον μηχανισμό τεχνικής υποστήριξης, ο οποίος στηρίζει τα κράτη μέλη στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων[77].

---

71 Βλέπε Διασφάλιση περιβαλλοντικής συμμόρφωσης σε αγροτικές περιοχές – Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ (europa.eu)· και κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος και των συναφών παραβάσεων: Circabc (europa.eu).

72 Το πρόγραμμα πλαίσιο εταιρικής σχέσης για την αξιοποίηση από τους χρήστες του Copernicus υποστηρίζει ήδη πιλοτικές εθνικές πλατφόρμες πληροφοριών για τα δάση και τη χρήση γεωχωρικών πληροφοριών για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας στα δάση (δασική εγκληματικότητα).

73 Βλ. ανακοίνωση σχετικά με τις ενέργειες της ΕΕ για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης, COM(2018) 10 final.

74 Βλ. το υπό αναθεώρηση έγγραφο με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για την αυστηρή εφαρμογή του συστήματος προστασίας των ζωικών ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της οδηγίας περί οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ» στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/index_en.htm.

75 Βλ. «Διαχείριση των τόπων του δικτύου Natura 2000: οι διατάξεις του άρθρου 6 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους», «Μεθοδολογική καθοδήγηση σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφοι 3 και 4 της οδηγίας για τους οικοτόπους 92/43/ΕΟΚ» (υπό αναθεώρηση) και Κατευθυντήριες γραμμές για το δίκτυο Natura 2000 και τα δάση στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm

76 Το εργαλείο TAIEX EIR P2P διευκολύνει τις ανταλλαγές μεταξύ των εθνικών αρχών, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να μαθαίνουν η μία από την άλλη. Μπορεί επίσης να διοργανώνει εκδηλώσεις κατόπιν αιτήματος των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με προσέγγιση εκ των άνω προς τα κάτω (στρατηγική TAIEX).

77 Η στήριξη του μέσου τεχνικής υποστήριξης παρέχεται κατόπιν αιτήματος και καλύπτει ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του κεκτημένου της ΕΕ, της επιβολής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και ζητημάτων που σχετίζονται με τα δάση και τη διαχείριση των δασών στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων της ΕΕ, όπως η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση. Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) | Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

Η καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος[78] αποτελεί προτεραιότητα στην τελευταία έκθεση της Ευρωπόλ για την αξιολόγησης απειλής όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα (SOCTA) (2021) και στη νέα στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος για τα έτη 2021-2025[79].

Δεδομένου ότι αναφέρονται περιπτώσεις παράνομης υλοτομίας και για προϊόντα ξυλείας που διατέθηκαν στην αγορά ως συμμορφούμενα με τον κανονισμό της ΕΕ για την ξυλεία, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν καλύτερη παρακολούθηση και επιβολή. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να προβλέπεται ο έλεγχος του κατά πόσον οι πληροφορίες που παρέχονται από τα συστήματα πιστοποίησης παρέχουν στους φορείς εκμετάλλευσης τις απαραίτητες πληροφορίες για την πλήρη συμμόρφωση με τον κανονισμό της ΕΕ για την ξυλεία.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα αναλύσει κατά πόσον είναι σκόπιμο να καθοριστούν ελάχιστα πρότυπα για τα συστήματα πιστοποίησης τρίτων μερών, ώστε να διασφαλιστούν επαρκή πρότυπα αξιοπιστίας, διαφάνειας και ανεξάρτητου ελέγχου.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα στηρίξει τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών ως φορέα ελέγχου της συμμόρφωσης και θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη στα εθνικά δικαστήρια σε θέματα περιβάλλοντος για ιδιώτες και ΜΚΟ[80]. Η αναθεώρηση του κανονισμού Aarhus θα ενισχύσει τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων στην ΕΕ.

8. Συμπέρασμα

Τα δάση και ο δασικός τομέας αποτελούν ουσιαστικό μέρος της μετάβασης της Ευρώπης προς μια σύγχρονη, κλιματικά ουδέτερη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική οικονομία. Οι δεσμεύσεις και οι δράσεις που προτείνονται στην παρούσα στρατηγική θα αποφέρουν αναπτυσσόμενα, υγιή, πολύμορφα και ανθεκτικά δάση στην ΕΕ και θα διασφαλίσουν τη σημαντική συμβολή τους στις φιλοδοξίες μας για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, αναπτύσσοντας τα μέσα βιοπορισμού στις αγροτικές περιοχές και πέραν αυτών, καθώς και μια βιώσιμη δασική βιοοικονομία. Η στρατηγική προσέγγιση για την παρακολούθηση, τον αποκεντρωμένο σχεδιασμό και τη διαχείριση που καθορίζεται στην παρούσα στρατηγική θα συμβάλλει στο να διασφαλιστεί ότι τα δάση μπορούν να εκπληρώσουν αυτές τις πολλαπλές λειτουργίες, με πλήρη σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας και της αρμοδιότητας των κρατών μελών. Η στρατηγική αναγνωρίζει τον κεντρικό ρόλο των δασών, των δασοκόμων και ολόκληρης της αξιακής αλυσίδας που βασίζεται στα δάση για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, και η υλοποίησή της θα υποστηρίζεται από ένα ισχυρό και συμμετοχικό πλαίσιο διακυβέρνησης που θα επιτρέπει σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να συμμετέχουν και να διαμορφώνουν το μέλλον των δασών στην ΕΕ. Η Επιτροπή θα διασφαλίσει ότι η στρατηγική εφαρμόζεται σε στενή συνοχή με άλλες πρωτοβουλίες πολιτικής,

[78] Το δασικό έγκλημα προκαλεί σοβαρές οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές ζημίες και τροφοδοτεί τη διαφθορά, τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλα εγκλήματα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι ετήσιες απώλειες εσόδων λόγω του δασικού εγκλήματος εκτιμάται ότι ισοδυναμούν με 51-152 δισ. δολάρια ΗΠΑ ετησίως[78], ποσό που αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο ποσοστό του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

[79] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος 2021-2025, COM(2021) 170 final.

[80] Βλ. επίσης ανακοίνωση με τίτλο «Βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της», COM(2020) 643 final.

συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εγκρίνονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και των προτάσεων που υποβάλλονται στο πλαίσιο της δέσμης προσαρμογής στον στόχο του 55 % (δέσμη «Fit for 55»).

Η Επιτροπή καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμετάσχουν σε ευρεία συζήτηση σχετικά με το μέλλον των δασών της ΕΕ. Οι πολίτες και οι κοινότητες ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν ενεργά στην υλοποίηση της δέσμευσης για φύτευση τουλάχιστον 3 δισεκατομμυρίων επιπλέον δέντρων έως το 2030. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν την παρούσα στρατηγική Για να διασφαλιστεί η πλήρης πολιτική κυριότητα της παρούσας στρατηγικής, η Επιτροπή θα προτείνει ένα μόνιμο σημείο προόδου στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Θα επανεξετάσει τη στρατηγική έως το 2025, για να αξιολογήσει την πρόοδο και κατά πόσον απαιτούνται περαιτέρω ενέργειες για την επίτευξη των στόχων της.